

Projekt

z dnia 13 marca 2024 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY POWIATU JAROSŁAWSKIEGO**

z dnia 22 marca 2024 r.

w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Jarosławskim na lata 2024-2030

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2024 r.poz.107) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 oraz ust. 4 pkt 2 i pkt 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021r. poz. 1249 z późn.zm.)

Rada Powiatu Jarosławskiego, uchwala co następuje:

§ 1. Uchwala się i przyjmuje do realizacji Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Jarosławskim na lata 2024-2030, stanowiący załącznik do niniejszej Uchwały, którego integralną część stanowią: Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową oraz Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową.

§ 2. Traci moc Uchwała nr LXII/449/2023 Rady Powiatu Jarosławskiego z dnia 31 marca 2023r. w sprawie uchwalenia Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Powiecie Jarosławskim na lata 2023-2028

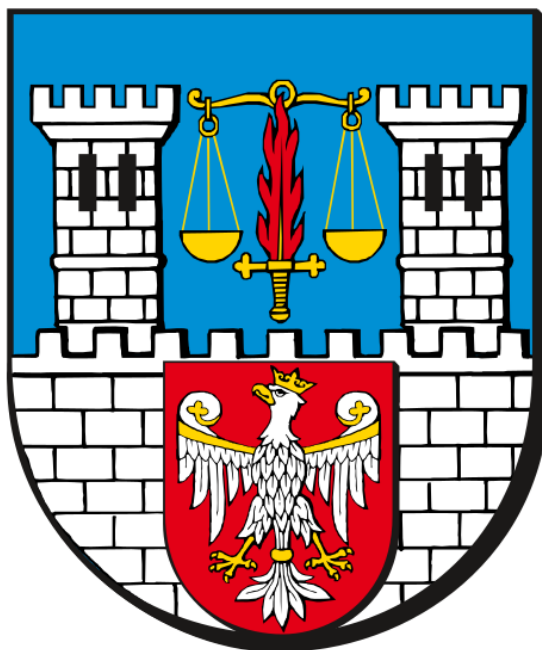
§ 3. Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Jarosławskiego oraz Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Przewodniczący Rady
Powiatu Jarosławskiego

Marian Fedor

**POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA
2024-2030**

*„ Tam, gdzie jest niesprawiedliwość, gdzie jest przemoc, zakłamanie,
nienawiść, nieszanowanie ludzkiej godności - tam brakuje miejsca na miłość,
tam brakuje miejsca na serce, na bezinteresowność, na wyrzeczenia”.*

Ks. Jerzy Popiełuszko

Jarosław, 2024r.

Opracowanie:

Program opracowany i napisany w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie
w Jarosławiu przez pracownika:

Agnieszkę Wywrót – specjalistę pracy socjalnej
pod kierunkiem dyrektora PCPR Agnieszki Majowskiej

Spis treści:

1. Wstęp	str.3
2. Adresaci Programu	str. 4
3. Charakterystyka zjawiska: pojęcie, rodzaje, cykle, konsekwencje przemocy	str. 5
4. Charakterystyka i analiza zjawiska przemocy w Powiecie Jarosławskim	str. 8
5. Analiza SWOT zjawiska przemocy w Powiecie Jarosławskim	str.23
6. Cel główny i cele szczegółowe Programu	str. 25
7. Realizatorzy Programu	str. 29
8. Przewidywane efekty realizacji Programu	str. 29
9. Monitoring i ewaluacja	str. 29
10. Zasady finansowania Programu	str. 30
11. Zakończenie	str. 30

1. WSTĘP

Realizując obowiązek wynikający z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021r. poz. 1249 z późn. zm.) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu opracowało Powiatowy program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2024– 2030, zwany dalej Programem. Program ten wpisuje się w opracowaną Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2023 – 2030. W niniejszym Programie wskazano konieczność kontynuowania działań informacyjnych, profilaktycznych, specjalistycznej pomocy dla osób dotkniętych przemocą domową, a także prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową. Jest on kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2023-2028. Istotnym jego elementem jest koordynacja działań podejmowanych przez Powiat na rzecz osób doświadczających przemocy oraz osób stosujących przemoc domową. Podejmowane dotychczas działania potwierdzają ich skuteczność, zarówno w sferze udzielania profesjonalnej pomocy, jak również w obszarze działań prewencyjnych. Podstawę Programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji. Pożądanym efektem realizacji Programu jest wprowadzenie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą domową, realizację programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych wobec osób stosujących przemoc domową, a także upowszechnienie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc domową.

Uwzględnione w Programie założenia zostały wypracowane w oparciu o analizę zebranych danych oraz dotychczasowe doświadczenia przedstawicieli podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Istotną rolę w realizacji wskazanych kierunków pełnią instytucje rządowe i samorządowe, jak również inne podmioty podejmujące aktywność we wskazanym obszarze.

Podstawę prawną Programu stanowią:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023r. poz. 901 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021r. poz. 1249 z późn. zm.)
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023–2030
- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r.)
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023r. poz. 1163)

- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (Dz. U. z 2023r. poz. 1164)

Dodatkowo Program realizowany będzie w oparciu o zapisy następujących ustaw i rozporządzeń:

- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023r., poz. 2809);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023r., poz. 2151 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz.1939 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107);
- Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023, poz.40 z późn.zm.);
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji (Dz. U. z 2024 r., poz. 145);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r., poz. 17 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r., poz. 37 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2023r. poz. 127 z późn.zm.)
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r., poz. 571);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023r. poz. 1870)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1827)

2. Adresaci Programu

Adresatami Programu są:

- osoby i rodziny dotknięte przemocą
- osoby i rodziny zagrożone przemocą
- świadkowie przemocy
- osoby stosujące przemoc
- przedstawiciele służb zajmujący się przeciwdziałaniem przemocy domowej
- mieszkańcy Powiatu Jarosławskiego

3. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA : POJĘCIE, RODZAJE, CYKLE, KONSEKWENCJE PRZEMOCY

Podstawowym aktem prawnym odnoszącym się do zagadnienia „przemocy domowej” jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r, (Dz. U. z 1997r. nr 78, poz.483). Art. 30 Konstytucji RP wskazuje, że godność człowieka jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych, w tym jednostek samorządu terytorialnego. Przemoc ogranicza te podstawowe prawa człowieka i wpływa na funkcjonowanie zarówno pojedynczych osób, jak i całych społeczeństw.

Warto wskazać, że art. 2 ust.1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005r. zawiera bardzo szczegółową i wyczerpującą definicję przemocy. Zgodnie z zapisami tego aktu prawnego przemoc to: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć:

- a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
  - b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
  - c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
  - d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
  - e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
  - f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
  - g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
  - h) małoletniego
- wobec którego jest stosowana przemoc domowa;

Przez osobę stosującą przemoc domową należy rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób w/w, jak również małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób w/w.

Jako świadka przemocy domowej – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Przemoc jest zjawiskiem wszechobecnym. Narusza prawa i dobra osobiste osoby doświadczającej przemocy, powoduje cierpienie i ból oraz poczucie bezsilności. Kojarzy się najczęściej z biciem, siniakami czy ranami- tym, co jest widocznym, fizycznym śladem krzywdzenia, ale istnieje również przemoc, która nie zostawia zewnętrznych śladów. W kontekście omawianego zjawiska przemocy warto zwrócić uwagę na jej rodzaje.

Przemoc domowa może przybierać różne formy :

1. **Przemoc fizyczną** (celowe zadawanie bólu lub groźby uszkodzenia ciała), np.: popychanie, kopanie, szczypanie, bicie
2. **Przemoc psychiczną** (wywieranie wpływu na proces myślowy drugiej osoby), np.: wyśmiewanie poglądów, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, stała krytyka, ograniczenia snu i pożywienia, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie groźb, odmowa uczuć, szacunku czy własnego zdania, wymuszanie posłuszeństwa, upokarzanie, zawstydzanie
3. **Przemoc seksualną** (zmuszanie do aktów seksualnych wbrew woli), np.: gwałt, wymuszanie stosunku, innych czynności seksualnych lub nieakceptowanych form pożycia seksualnego, również w stosunku do osób poniżej 15 roku
4. **Przemoc ekonomiczną** (używanie środków materialnych – najczęściej pieniędzy do zaspokojenia potrzeby kontroli i władzy nad ofiarą), np.: okradanie, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej lub świadome niełożenie na utrzymanie rodziny, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, zaciąganie długów i kredytów bez zgody współmałżonka/partnera
5. **Zaniedbanie** (zaniedbywanie potrzeb fizycznych, emocjonalnych, intelektualnych), np. brak fizycznego lub słownego wyrażania uczuć, brak wsparcia emocjonalnego lub zaniedbanie fizyczne, np. brak ochrony, nieadekwatna higiena i brak opieki medycznej, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, nieudzielenie pomocy.

W nowej treści definicji przemocy uwzględniono również kwestię **cyberprzemocy**.

Nowoczesne technologie, w tym sieć internetowa przynoszą światu wiele dobrego. Jednak Internet ma także ciemne strony. Przemoc w sieci jest poważnym problemem, który dotyka zarówno dzieci, nastolatków, jak też dorosłych. Wzrost szybkości przenoszenia się większości aspektów życia do cyberprzestrzeni wpłynął także na wzrost skali cyberprzemocy. Jedynie czujność, wiedza o formach zagrożeń w sieci oraz zdecydowane reakcje, kończące się na ukaraniu sprawcy, mogą zatrzymać postęp tego niebezpiecznego w skutkach zjawiska.

Cyberprzemoc (ang. cyberbullying) to inaczej przemoc dokonywana za pośrednictwem sieci internetowej i urządzeń elektronicznych. Sprawcy cyberprzemocy wykorzystują nowoczesne technologie informacyjne oraz komunikacyjne do wyrządzenia krzywdy poszczególnym osobom lub całej grupie osób. Przemoc ta przybiera wymiar psychiczny i społeczny. Cyberprzemoc obejmuje różne formy przemocy, które mają na celu nękanie, szantażowanie, straszenie ofiary, a także ośmieszanie i kompromitację. Sprawca najczęściej wysyła obraźliwe informacje, grafiki lub zdjęcia, a także przekazy audiowizualne w formie

filmików, dotyczących prześladowanej osoby. Robi to za pośrednictwem: mediów społecznościowych, poczty elektronicznej, blogów, komunikatorów internetowych i komórkowych, tj. SMS-y czy MMS-y.

Ponadto wyodrębnia się:

- **oczernianie** mające na celu zniszczenie reputacji danej osoby;
- **seksling**, czyli przesyłanie lub upublicznianie w sieci prywatnych zdjęć oraz filmików ukazujących nagą lub roznegliżowaną ofiarę, a także wiadomości o zabarwieniu erotycznym, które ofiara wysyła do sprawcy myśląc, że łączą ich relacje miłosne;
- **cyberstalking**, czyli uporczywe nękanie i śledzenie działań ofiary za pomocą Internetu, włącznie z jej prześladowaniem;
- **hejt**, czyli mowa nienawiści;
- **wykluczanie** ofiary poprzez usunięcie jej z danej grupy, np. w mediach społecznościowych;
- **kradzież tożsamości**, która polega np. na zarządzaniu kontem internetowym ofiary i wysyłaniem z jej konta obraźliwych przekazów do innych osób;
- **hakerstwo**, czyli działania mające na celu niszczenie sprzętu komputerowego danej osoby oraz przejmowanie danych za pomocą nielegalnego oprogramowania, np. wirusów;
- **mobbing elektroniczny**, który obejmuje przypadki charakteryzujące się cechami analogicznymi, jak w tradycyjnym mobbingu, czyli: regularnością, intencjonalnością i brakiem równowagi sił pomiędzy ofiarą a sprawcą.

Ofiarą cyberprzemocy może być każdy: dzieci, młodzież oraz dorośli, czyli tak naprawdę wszyscy użytkownicy Internetu. Najbardziej narażona jest jednak młodsza część społeczeństwa. Wynika to m.in. z dużej ufności oraz ilości czasu, spędzanego przez nią w sieci, szczególnie w mediach społecznościowych. Ofiara przemocy w sieci nie ma możliwości ucieczki, ponieważ nie wie, kto zobaczy upubliczniane na jej temat dane lub kiedy oprawca znowu będzie ją dręczył. Żyje w ciągłym napięciu psychicznym. Zdarza się, że zrozpaczona ofiara cyberprzemocy podejmuje próby samobójcze.

Prześladowanie w Internecie wyrządza ofierze wiele złego. W krótkim czasie po rozpoczęciu prześladowań doznaje ona następujących emocji oraz stanów psychicznych: wstydu i upokorzenia, stygmatyzacji, osamotnienia, rozpacz, zmiany zachowania, wykluczenia społecznego, problemów emocjonalnych. Bezpieczeństwo w sieci jest jednym z najważniejszych wyzwań dla współczesnej cywilizacji informacyjnej. Ważne jest to, aby w porę dostrzec zagrożenie i móc przeciwdziałać jego skutkom.

Przeciwdziałanie cyberprzemocy to m.in.:

- działania edukacyjne dla najmłodszych, młodzieży, rodziców oraz nauczycieli – w jaki sposób bezpiecznie korzystać z Internetu oraz poruszać się po świecie online;
- interesowanie się tym, co dziecko robi w sieci – na jakie strony wchodzi, z kim rozmawia, jak bardzo angażuje się w kontakty internetowe;
- przekazywanie informacji o jakichkolwiek przejawach cyberprzemocy do właściwych organów ścigania, w celu identyfikacji i ukarania sprawcy;

- przekazywanie wiedzy na temat przejawów cyberprzemocy i sposobów radzenia sobie z nią;
- dbanie o dobre relacje rówieśnicze oraz obserwacja zachowania uczniów względem siebie w szkole i na wycieczkach.

Cyberprzemoc jest przestępstwem, za którego popełnienie grożą kary, określone w polskim Kodeksie karnym (k.k.).

W kontekście omawianego zjawiska przemocy warto zwrócić uwagę na cykle przemocy.

1. **Faza narastania napięcia** – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe

2. **Faza ostrej przemocy** – następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów nie zwracając uwagi na krzywdę innych

3. **Faza miodowego miesiąca** – to czas skrucy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala osobom dotkniętym przemocą w rodzinie uwierzyć, że teraz będzie inaczej

Przemoc występuje w sytuacji nierównowagi sił, często w stosunku do osób słabszych fizycznie, psychicznie, o niższym poczuciu własnej wartości i zależnych od osoby stosującej przemoc. Przemocy domowej najczęściej doświadczają dzieci i kobiety. Jednakże coraz częściej zdarza się, że również mężczyźni są dotknięci przemocą. Szczególnie narażone na ataki przemocy są osoby niepełnosprawne i w podeszłym wieku. Bardzo często przemoc związana jest ze spożywaniem przez osobę stosującą przemoc domową alkoholu lub innych substancji odurzających.

Niezwykle istotne jest podkreślenie, iż konsekwencje stosowania przemocy ujawniają się często po długim czasie, kiedy dziecko dorasta lub też już w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego (tj. trudności w nauce, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, sięganie po narkotyki, itp.). Ponadto zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie i wykorzystywanie jako elementy wpisane w rolę kobiety.

Společne konsekwencje doświadczania przemocy:

- przemoc domowa, jako siła niszcząca cały system rodzinny niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu,
- niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się niosąc konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

4. CHARAKTERYSTYKA I ANALIZA ZJAWISKA PRZEMOCY W POWIECIE JAROSŁAWSKIM

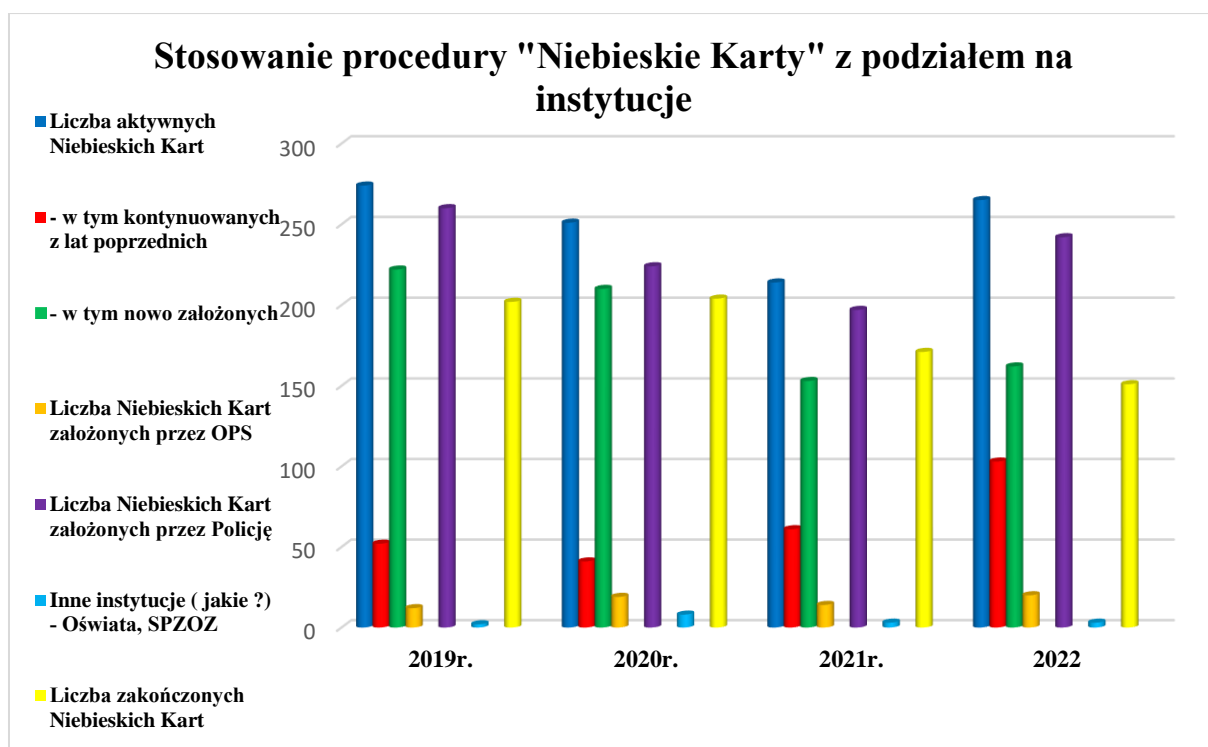
Diagnoza zjawiska przemocy domowej występującego na terenie Powiatu Jarosławskiego została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu, ośrodków pomocy społecznej, w tym Zespołów Interdyscyplinarnych

działających na terenie poszczególnych gmin, Komendy Powiatowej Policji w Jarosławiu, Sądu Rejonowego w Jarosławiu oraz Prokuratury Rejonowej w Jarosławiu. Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, jednym z zadań własnych gmin jest tworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych, które działają na rzecz kompleksowego rozwiązywania problemu przemocy domowej. Zespoły Interdyscyplinarne zajmują się także zbieraniem informacji na temat skali zjawiska przemocy domowej – całościowym diagnozowaniem sytuacji w tym aspekcie. Obecnie pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu są członkami Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych, w spotkaniach których aktywnie uczestniczą. Jednym z elementów, który obrazuje skalę zjawiska przemocy jest liczba „Niebieskich Kart”. Jest to procedura obejmująca ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej.

Tabela 1. Stosowanie procedury „Niebieska Karta” z podziałem na instytucje

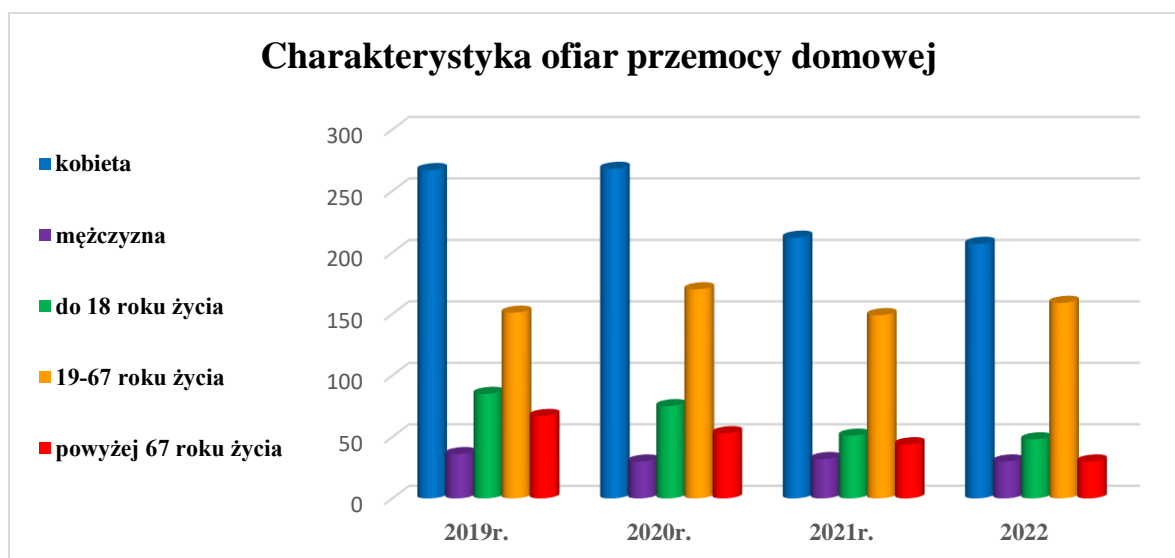
	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.
Liczba aktywnych Niebieskich Kart	274	251	214	265
- w tym kontynuowanych z lat poprzednich	52	41	61	103
- w tym nowo założonych	222	210	153	162
Liczba Niebieskich Kart założonych przez OPS	12	19	14	20
Liczba Niebieskich Kart założonych przez Policję	260	224	197	242
Inne instytucje (jakie ?) - Oświata, SPZOZ	2	8	3	3
Liczba zakończonych Niebieskich Kart	202	204	171	151

W tabeli 1 zauważa się, że na przestrzeni ostatnich 4 lat spada liczba wszczętych procedur Niebieskich Kart w Powiecie Jarosławskim w porównaniu do 2019 roku, kiedy ich liczba była największa. Jednoznaczne jest również to, że to funkcjonariusze Policji najczęściej rozpoczynają procedurę „ Niebieskie Karty”, natomiast rola innych instytucji, tj. oświaty, ochrony zdrowia w tej procedurze jest znikoma. Utrzymująca się w latach 2019-2022 na podobnym poziomie liczba aktywnych Niebieskich Kart może świadczyć o tym, iż osoby, które dotknęła przemoc, jak i świadkowie przemocy mają coraz większą świadomość społeczną na temat tego zjawiska.

Tabela 2. Charakterystyka ofiar przemocy domowej – dane przekazane przez ośrodki pomocy społecznej

	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.
kobieta	267	268	212	207
mężczyzna	36	30	32	30
do 18 roku życia	85	75	51	48
19-67 roku życia	151	170	149	159
powyżej 67 roku życia	67	53	44	30

Z zebranych danych wynika, że na terenie Powiatu Jarosławskiego to kobiety w zdecydowanej większości są ofiarami przemocy. Przemoc domowa dotyka również dzieci, natomiast pocieszający jest fakt, że w porównaniu do lat ubiegłych liczba dzieci poszkodowanych przemocą w naszym Powiecie uległa zmniejszeniu. Na uwagę także zasługuje fakt, że ofiarami przemocy w rodzinie są w większości osoby w wieku 19-67 lat. Liczba mężczyzn, jako ofiar przemocy w rodzinie jest niska i stabilna.

Tabela 3. Charakterystyka sprawców przemocy domowej- dane przekazane przez ośrodki pomocy społecznej

	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.
kobieta	38	56	49	18
mężczyzna	267	248	180	195
do 18 roku życia	32	35	34	38
19-67 rok życia	218	215	159	162
powyżej 67 roku życia	55	54	36	13

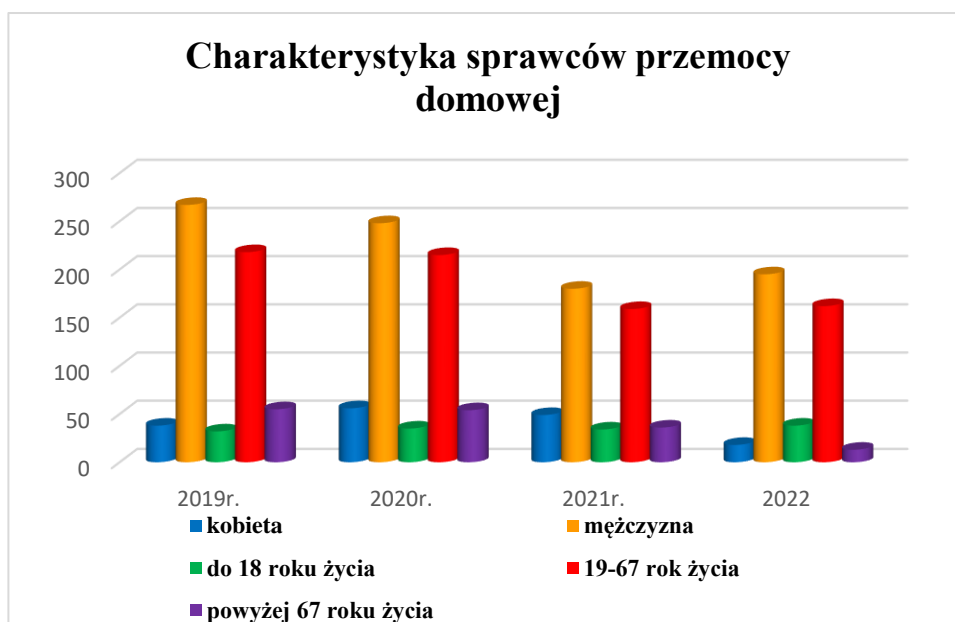

Tabela 3 i wykres wskazują jednoznacznie, że sprawcami przemocy są głównie mężczyźni. Ta tendencja jest niezmienna przez ostatnie 4 lata. Jednoznaczne jest również zjawisko, że sprawcami przemocy (podobnie jak ofiarami, jak obrazuje tabela 2) są najczęściej osoby w wieku 19-67 lat. Niepokój wzbudza też fakt, że to również dzieci do 18 roku życia są sprawcami przemocy domowej i jest to tendencja wzrostowa.

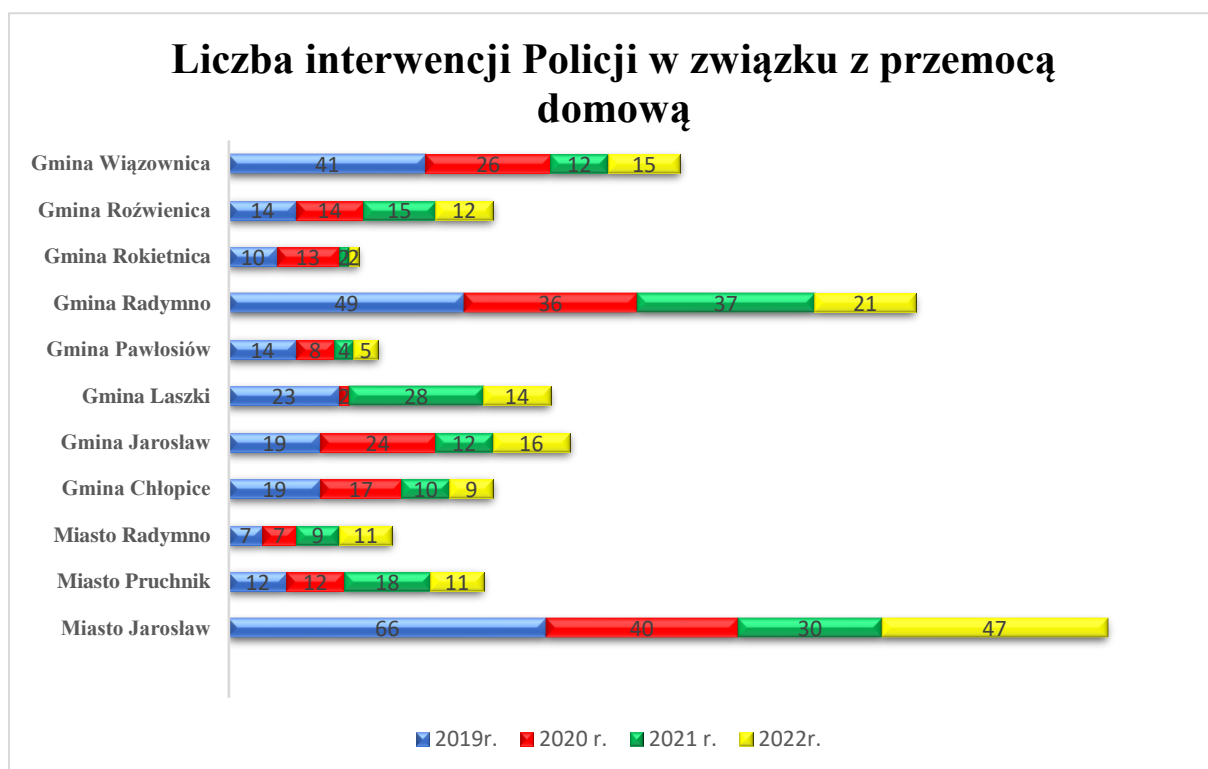
Tabela 4. Liczba interwencji Policji w związku z przemocą domową.

gminy i miasta Powiatu Jarosławskiego	2019r.	2020 r.	2021 r.	2022r.
Miasto Jarosław	66	40	30	47
Miasto Pruchnik	12	12	18	11
Miasto Radymno	7	7	9	11
Gmina Chłopice	19	17	10	9
Gmina Jarosław	19	24	12	16
Gmina Laszki	23	2	28	14
Gmina Pawłosiów	14	8	4	5
Gmina Radymno	49	36	37	21
Gmina Rokietnica	10	13	2	2

Gmina Roźwienica	14	14	15	12
Gmina Wiązownica	41	26	12	15
Razem	274	199	177	163

Dane z poniższego wykresu wskazują, iż w latach 2019-2022 najczęściej interwencji policji w związku z przemocą domową było zgłaszanych w mieście Jarosław, gminie Radymno i gminie Wiązownica. Faktem jest, że na przełomie ostatnich 4 lat liczba tych interwencji ma tendencję spadkową.

W 2019r. liczba interwencji Policji w związku z przemocą domową w Powiecie Jarosławskim wynosiła 274, a już w 2022r. tylko 163. Należy podkreślić, że nie każda interwencja skutkuje wszczęciem procedury „Niebieska Karta”.

Tabela 5. Pokrzywdzeni w wyniku przemocy domowej w Powiecie Jarosławskim

		2019r.	2020r.	2021r.	2022r.
Liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej	kobiety	276	219	184	191
	mężczyźni	60	61	35	30
	małoletni do 18 r.ż.	117	52	78	52
Udzielona pomoc	medyczna	4	2	0	0
	informacyjna	453	332	297	197
	Umieszczenie w Ośrodku Wsparcia	0	0	1	3
	Zabezpieczenie małoletnich (oddanie pod opiekę, przewiezienie do szpitala, placówki)	0	2	0	0
	inna (jaka?)- nakaz opuszczenia miejsca zamieszkania oraz zakaz zbliżania się , inne środki zapobiegawcze	53	34	30	43

Podobnie, jak w tabeli 2 z danych otrzymanych z Komendy Powiatowej Policji w Jarosławiu wynika, że pokrzywdzone w wyniku przemocy domowej najczęściej są kobiety i dzieci (które cierpią bezpośrednio z powodu doznanej przemocy lub są jej świadkami, co kaleczy je psychicznie i emocjonalnie). Bardzo często zdarza się, że partnerzy stosujący przemoc wobec partnerek obiecują im poprawę i zarzekają się, że już nigdy ich nie skrzywdzą. Pociuszający natomiast jest fakt, że przemoc ta ma tendencję malejącą i w 2022r. pokrzywdzonych małoletnich do 18 roku życia w stosunku do roku 2019 było już ponad połowę mniej dzieci. Funkcjonariusze Policji udzielili osobom pokrzywdzonym głównie pomocy informacyjnej, w sześciu przypadkach, dotyczących 2019 i 2020 roku udzielono pomocy medycznej.

W 2021r. i 2022r. umieszczono 4 osoby poszkodowane przemocą w ośrodku wsparcia, natomiast w 2020r. w dwóch przypadkach występowania przemocy domowej dokonano zabezpieczenia małoletnich poprzez oddanie ich pod opiekę innym bliskim osobom.

Jak obrazuje powyższa tabela funkcjonariusze policji w przypadku stwierdzenia zagrożenia dla życia lub zdrowia osoby dotkniętej przemocą domową wydają wobec sprawcy przemocy nakaz natychmiastowego opuszczenia miejsca zamieszkania i (lub) zakaz zbliżania się do miejsca zamieszkania. Czas trwania takiego nakazu i (lub) zakazu wynosi 14 dni.

Tabela 6. Podejrzani o popełnienie przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej w Powiecie Jarosławskim.

		Lata			
		2019r.	2020r.	2021r.	2022r.
Liczba osób podejrzanych	kobiety	19	21	13	4
	mężczyźni	257	201	167	94
	Małoletni do 18 r.ż.	0	3	0	1
w tym:	pod wpływem alkoholu	178	141	98	76
	Przewiezionych do izby wytrzeźwień	40	42	18	14
	zatrzymanych	108	79	68	37
Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych wobec podejrzanych o popełnienie przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej		73	90	65	100
Liczba przekazanych spraw do Prokuratury o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej		84	77	63	97
Działania prewencyjne wobec podejrzanych	(jakie ?) m.in. środki zapobiegawcze wobec podejrzanych, tj. rozmowa dzielnicowego ze sprawcą	3	2	6	22

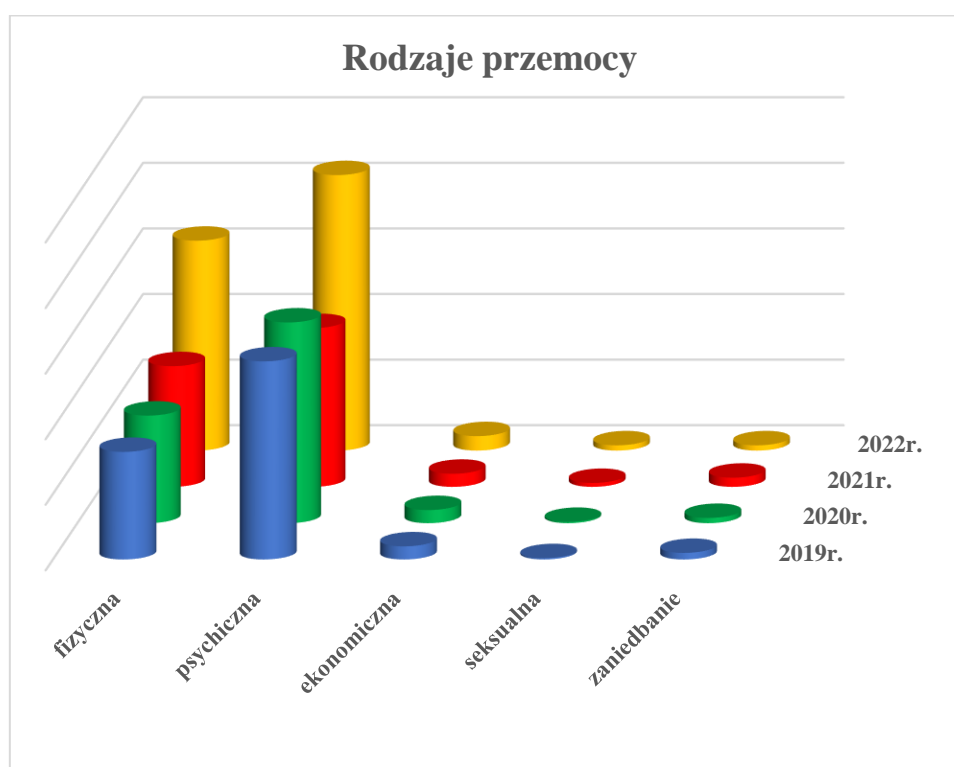
Przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę osób wspólnie zamieszkujących w Powiecie Jarosławskim dotyczą głównie mężczyzn i jak obrazuje powyższa tabela - mężczyzn będących pod wpływem alkoholu, przewiezionych do izby wytrzeźwień oraz zatrzymanych. Jest to jednak tendencja spadkowa.

Na przestrzeni ostatnich 4 lat zdecydowanie wzrosła liczba wszczętych postępowań przygotowawczych wobec podejrzanych o popełnienie przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę osób wspólnie zamieszkujących i przekazanych z tego tytułu spraw do Prokuratury.

Tabela 7. Rodzaje przemocy

	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.
fizyczna	82	82	92	160
psychiczna	151	153	121	211
ekonomiczna	10	10	10	11
seksualna	1	1	3	4
zaniedbanie	5	4	7	4

Najczęstszym rodzajem przemocy jest przemoc psychiczna. W 2020r., a więc w okresie pandemii odnotowano największy jej wzrost, albowiem poszkodowanych było 153 osoby. Skala przemocy psychicznej zdecydowanie przekracza występowanie przemocy fizycznej, aczkolwiek jest trudniejsza do udowodnienia - nie pozostawia śladów. Przemoc fizyczna, czyli tam, gdzie istnieje przewaga po stronie sprawcy nad ofiarą zajmuje drugie miejsce wśród rodzajów przemocy. Przemoc ekonomiczna przez ostatnie 4 lata utrzymuje się na jednakowym poziomie. Wzrosła natomiast przemoc seksualna, która jeszcze w latach 2019/2020 dotyczyła jednej osoby, natomiast w 2022r. odnotowano już 4 osoby dotknięte takim rodzajem przemocy.

Przemoc w rodzinie najczęściej określana jest jako znęcanie się nad rodziną.

Zgodnie z art.207 § 1 k. k - kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 1a.

Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2.

Jeżeli czyn określony w § 1 lub 1a połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3.

Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1–2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Sąd najwyższy wielokrotnie precyzował w swoich orzeczeniach sposób rozumienia tego pojęcia „znęcania się”. Istota przestępstwa określonego w art. 207 § 1 k. k. polega na jakościowo innym zachowaniu się sprawcy względem pokrzywdzonego, jakże odmiennym od przypadków znieważania, naruszenia nietykalności cielesnej, itp. Zachowanie się osoby stosującej przemoc w rodzinie może zostać zakwalifikowane jako znęcanie się, jeżeli:

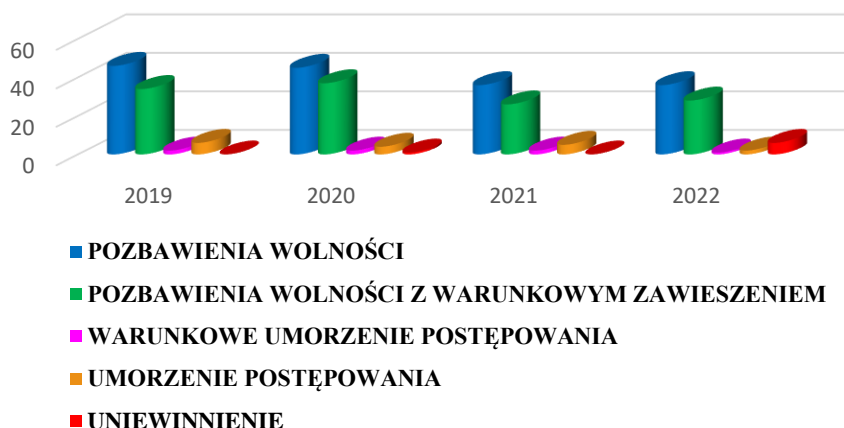
- istnieje przewaga po stronie sprawcy nad ofiarą – fizyczna, psychiczna, ekonomiczna, społeczna, itp.;
- jest umyślne i dokonane z zamiarem bezpośrednim, nie jest bowiem możliwe wzajemne znęcanie się małżonków;
- ofiara nie może się przeciwstawić, bądź może to uczynić w niewielkim stopniu – znęcanie się jest niezależne od tego, czy pokrzywdzony, nad którym sprawca znęca się, sprzeciwia się mu i próbuje się bronić, czy też nie, a stosowane środki obronne nie odbierają działaniu sprawcy cech przestępstwa;
- zachowanie się sprawcy jest systematyczne, zwarte czasowo i miejscowo, a przede wszystkim dotkliwe i poniżające w eskalacji ponad miarę i cel przewidziany w pojedynczych czynnościach naruszających różne dobra chronione prawem, np. nietykalność ciała, godność osobistą, mienie;
- zachowanie z reguły jest wieloczynnościowe

Liczbę postępowań dotyczących art. 207 § 1 Kodeksu karnego związanych z przemocą domową na terenie powiatu jarosławskiego obrazuje Tabela 8.

Tabela 8. Dane statystyczne dotyczące spraw prowadzonych w Sądzie Rejonowym w Jarosławiu na przełomie lat 2019-2022 z art. 207 § 1 Kodeksu karnego – Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 (Dz. U. z 2022r. poz. 1138) – rozdział XXVI. Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece.

ROK	POZBAWIENIA WOLNOŚCI	POZBAWIENIA WOLNOŚCI Z WARUNKOWYM ZAWIESZENIEM	WARUNKOWE UMORZENIE POSTĘPOWANIA	UMORZENIE POSTĘPOWANIA	UNIEWINNNIENIE
2019	46	34	2	6	0
2020	45	37	2	4	1
2021	36	26	2	5	0
2022	36	28	1	2	6

**Dane statystyczne dotyczące spraw prowadzonych w
Sądzie Rejonowym w Jarosławiu na przełomie lat 2019
- 2022 z art. 207 § 1 Kodeksu karnego**

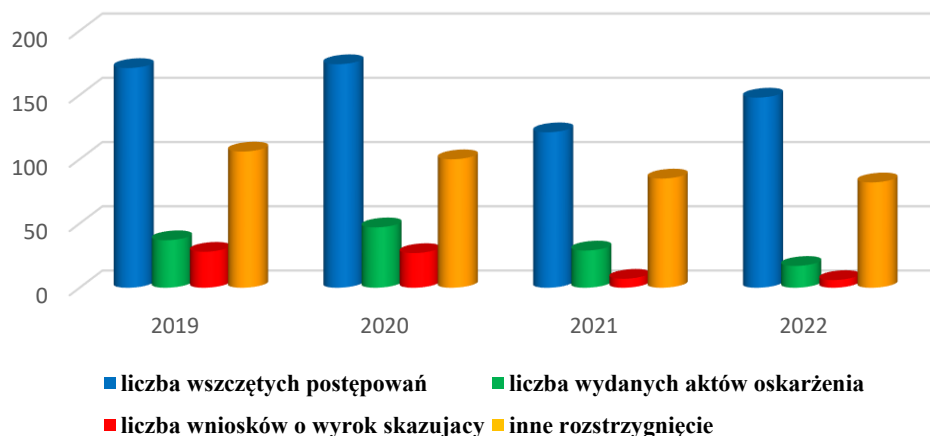

Spośród setek spraw dotyczących przemocy w rodzinie swój finał w Sądzie ma jedynie mała ich część, a i te w większości kończą się wyrokiem pozbawienia wolności, ewentualnie pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem kary. Z danych statystycznych Sądu Rejonowego w Jarosławiu wynika, że najwięcej aktów oskarżenia związanych z art.207 § 1 k. k zostało sporządzonych w latach 2019 i 2020. W roku 2021 i 2022 dostrzega się znaczny spadek spraw dotyczących pozbawienia wolności oraz pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem kary. Zauważa się również, że na przestrzeni ostatnich 4 lat w stosunku do spraw zakończonych pozbawieniem wolności (163) znaczna liczba przeprowadzonych postępowań zakończyła się umorzeniem postępowania – 17 spraw oraz warunkowym umorzeniem postępowania (7). W 2022r. zauważalny jest wzrost liczby osób uniewinnionych z art. 207 k. k – 6 osób.

Tabela 9. Dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jarosławiu z prowadzonych spraw z art. 207 par. 1 k. k. z lat 2019- do 30.06.2022r.

Rok	Liczba wszczętych postępowań	liczba przestępstw stwierdzonych/ wydanych aktów oskarżenia	wniosek o wyrok skazujący	inne rozstrzygnięcia, tj. - umorzenia, zawieszenia, odmowa wszczęcia, inne zakończenia
2019	171	37	28	106
2020	174	47	27	100
2021	121	29	7	85
2022	148	17	6	82
	614	130	68	373

Dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jarosławiu z prowadzonych spraw z art. 207 § 1 k.k. z lat 2019 - 2022

Przestępstwo znęcania się jest przestępstwem ściganym z urzędu co oznacza, że nie trzeba składać wniosku, aby policja rozpoczęła dochodzenie. Każda osoba, nawet obca, której wiadomo, że takie przestępstwo występuje albo wystąpiło, może zawiadomić o tym policję lub prokuratora. Organy ścigania mają obowiązek wszcząć postępowania po otrzymaniu takiego zawiadomienia. Zawiadomienie o przestępstwie należy złożyć w prokuraturze rejonowej w tej miejscowości, w której popełniono przestępstwo bądź w najbliższej komendzie policji w formie pisemnej lub w formie ustnej spisanej do protokołu.

Z powyższych danych statystycznych wynika, że znaczna część spraw z art. 207 k.k. ma inne rozstrzygnięcie. Najczęstszym powodem umorzenia, odmowy wszczęcia, zawieszenia sprawy bądź innego zakończenia postępowania w sprawach o przestępstwa jest brak dowodów. Dlatego też bardzo ważne jest, by ofiara zdawała sobie z tego sprawę i starała się te dowody na bieżąco gromadzić. Dowodami w procesie karnym mogą być m.in.:

- zeznania świadków;
- zaświadczenie lekarskie - w postępowaniu karnym nosi ono nazwę obdukcji;
- dokumentacja lekarska dotycząca leczenia po pobiciu (należy wskazać, gdzie się znajduje);
- dowody rzeczowe w postaci zniszczonej odzieży, przedmiotów, śladów krwi na ubraniu itp.;
- zdjęcia, nagrania audio i video, e-maile, sms-y;
- zeznania policjanta, który został wezwany na interwencję;
- „Niebieska Karta”, która określa m.in. sposób postępowania i wymagania związane ze sporządzeniem dokumentacji z przeprowadzonych interwencji domowych. „Niebieska Karta” składa się z Karty A i Karty B. Notatka urzędowa o przemocy w rodzinie zwana Kartą A powinna być sporządzona każdorazowo (za każdym razem nowa "NK") przez policjantów podejmujących interwencję w przypadkach przemocy w rodzinie, gdyż jest to swoisty dowód na rozciągnięcie w czasie znęcanie się.

Jeżeli funkcjonariusz nie dopełni tego obowiązku, można domagać się skutecznie wpisu. Karta B natomiast zawiera informację dla ofiary przemocy oraz poucza o prawach, jakie jej przysługują - policjanci zostawiają ją na miejscu interwencji.

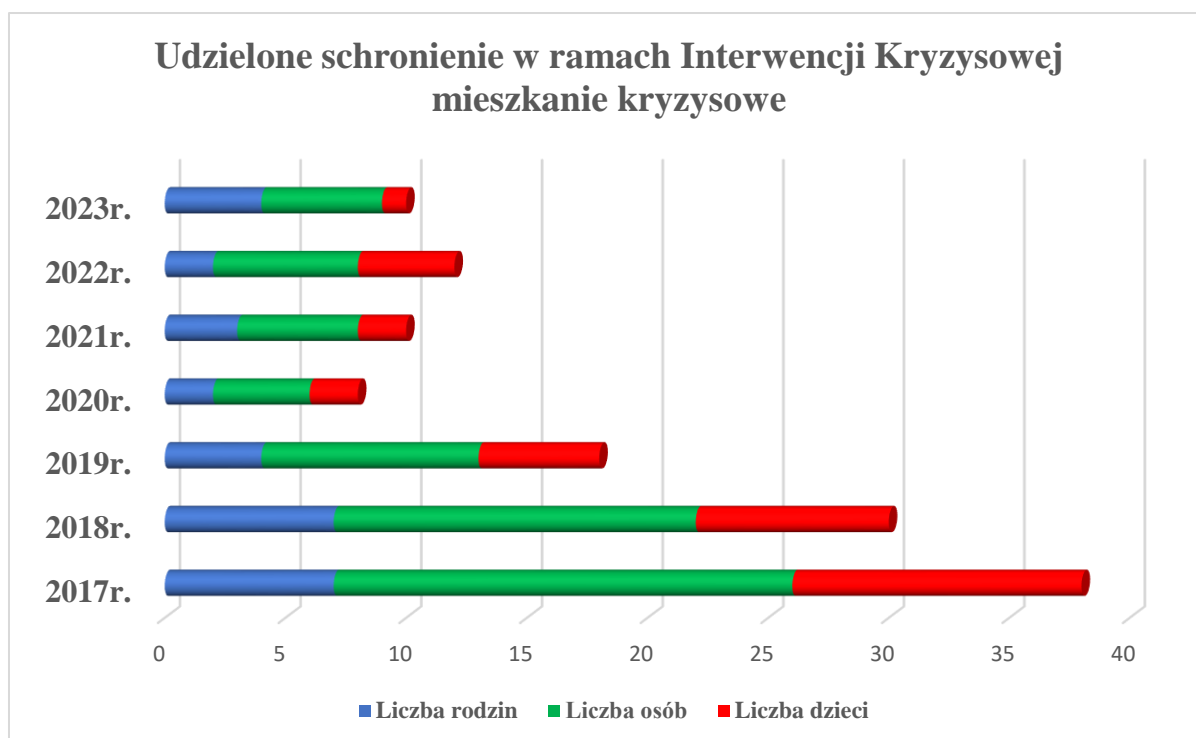
Na podstawie tabeli 9 stwierdza się, że w latach 2019 i 2020 wszczęto najwięcej postępowań z art.207 k.k., łącznie 345 z czego wydano 84 akty oskarżenia, 55 wniosków o wyrok skazujący, a 206 spraw miało inne rozstrzygnięcie. W roku 2022r. wszczęto 148 postępowań, wydano znacznie mniej w porównaniu z 2021r. aktów oskarżeń – 17, tylko 6 wyroków skazujących, a 82 sprawy miało inne rozstrzygnięcie.

Pomoc dla osób dotkniętych przemocą domową to nie tylko zeznania w jednostce Policji, założenie „Niebieskiej Karty”. Niezbędna jest również pomoc psychologiczna, prawna, a także nierzadko pomoc w postaci tymczasowego schronienia. Na terenie Powiatu Jarosławskiego osoby dotknięte przemocą domową mogą skorzystać z natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb poradnictwa socjalnego lub prawnego, w sytuacjach uzasadnionych schronienia do 3 miesięcy - w ramach interwencji kryzysowej – stosownie do przepisu art. 47 ust.3 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (tj. Dz. U. z 2023r. poz. 901 z późn.zm.).

Interwencja kryzysowa składa się z zespołu działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu, których celem jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu uniemożliwienie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Interwencją kryzysową obejmuje się osoby i rodziny bez względu na posiadany dochód. Z działań realizowanych w Punkcie Interwencji Kryzysowej mogą korzystać osoby z całego Powiatu Jarosławskiego. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu zapewnia również miejsca noclegowe w Punkcie Interwencji Kryzysowej dla osób i rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, doświadczających przemocy fizycznej lub psychicznej, przeżywających kryzysy osobiste, rodzinne i społeczne. Podczas pobytu w mieszkaniu (schronienie całodobowe) można korzystać z pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i terapeuty rodzin. Mieszkanie kryzysowe dla ofiar przemocy funkcjonuje przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu na mocy Uchwały Nr XVIII/212/04 Rady Powiatu Jarosławskiego z dnia 28 września 2004r.

Tabela 10. Udzielone schronienie w ramach Interwencji Kryzysowej

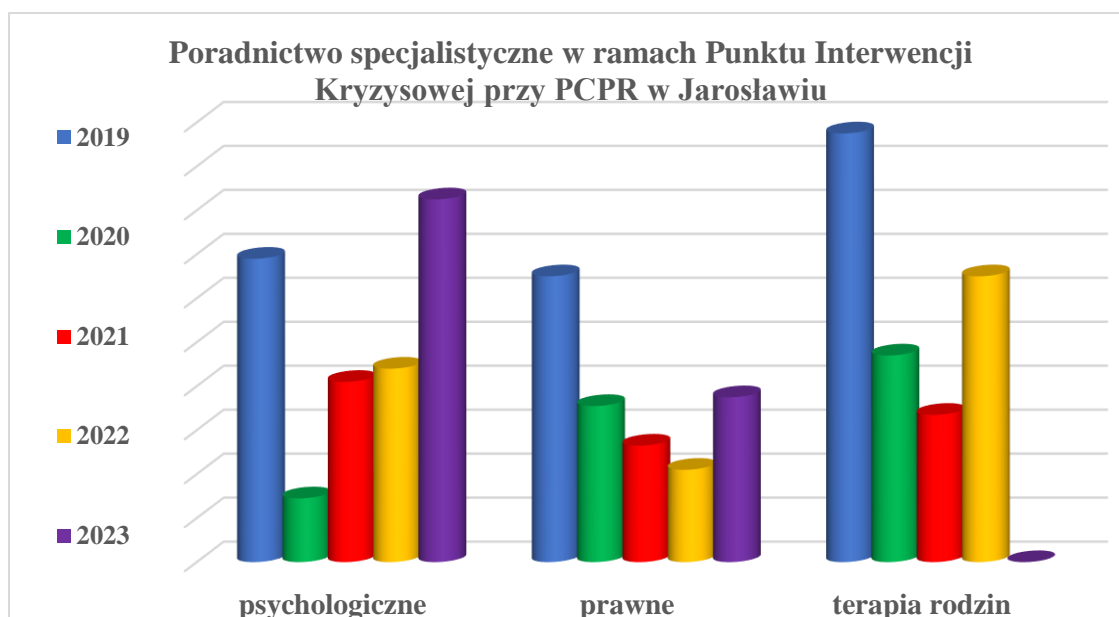
I. p	Mieszkanie kryzysowe	2017r.	2018r.	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.	2023r.
1.	Liczba rodzin	7	7	4	2	3	2	4
2.	Liczba osób	19	15	9	4	5	6	5
3.	Liczba dzieci	12	8	5	2	2	4	1

Powyższe dane wskazują na potrzebę funkcjonowania i udzielania schronienia osobom pokrzywdzonym przemocą domową. Na przestrzeni ostatnich 7 lat ze schronienia skorzystało 63 osób, w tym 34 dzieci. Jak w 2020r. można zaobserwować wyraźne zmniejszenie zapotrzebowania na świadczenie usług w formie udzielenia schronienia (co z dużym prawdopodobieństwem było efektem pandemii), tak już w latach kolejnych zauważa się tendencję wzrostową tej pomocy. Pomoc osobom doznającym przemocy skoncentrowana jest głównie na pracy w formie spotkań indywidualnych. Osoby doświadczające przemocy otrzymują wsparcie psychologiczne polegające na podwyższeniu samooceny, poczucia własnej wartości i świadomości, że mogą decydować same o sobie. Liczbę osób z podziałem na formy wsparcia obrazuje Tabela 11.

Tabela 11. Poradnictwo specjalistyczne w ramach interwencji kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu.

	Poradnictwo	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.	2023r.
liczba osób korzystających z poradnictwa, w tym:	psychologiczne	138	29	82	88	165
	prawne	130	71	53	42	75
	terapia rodzin	195	94	67	130	0
Łącznie:		463	194	202	260	240

- w 2023r. nie prowadzono terapii rodzin

Z przedstawionych danych wynika, że najwięcej mieszkańców Powiatu Jarosławskiego skorzystało ze specjalistycznego poradnictwa w 2019r. – 463 osoby. Zdecydowany spadek osób odnotowano podczas pandemii w 2020r.- 194. W pierwszym kwartale 2021r. w związku z nadal panującym w kraju stanem epidemii i zasadami ograniczeń w przemieszczaniu się, pomoc psychologiczna, prawna i terapeuty rodzinnego udzielana była za pomocą zdalnych środków komunikacji. Osoby potrzebujące mogły skorzystać z telefonicznego wsparcia psychologicznego całodobowo, w dni robocze pod numerem telefonu, który dostępny był na stronie internetowej PCPR. W razie potrzeb również w każdym innym terminie i godzinach, w niedziele i święta, w przypadku gdy potrzebny był osobisty kontakt – z zachowaniem zasad bezpieczeństwa. Spośród 53 porad udzielonych w 2021r. przez radcę prawnego 31 było teleporadami, natomiast terapeuta rodzinny zdalnie udzielił 11 teleporad na 67 spotkań. W 2022r. liczba osób korzystających ze wsparcia specjalistycznego w porównaniu do 2021r. wzrosła do 260, z czego prawie dwukrotnie wzrosła liczba osób korzystających z terapii rodzinnej-130. W 2023r. nie prowadzono terapii rodzin, natomiast w to miejsce przyjmował drugi psycholog organizujący swoją pracę szczególnie dla dzieci i młodzieży. Z przedstawionej tabeli wynika, że potrzeba wsparcia psychologicznego, w porównaniu do lat ubiegłych zdecydowanie wzrosła. Pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie reagują na sygnały pochodzące ze środowiska, szkół, dotyczące zaniedbania dzieci. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości informacja przekazywana jest do Sądu lub innych instytucji, których współpraca w rozwiązywaniu sytuacji jest wskazana. Poradnictwo socjalne świadczone jest na bieżąco w zależności od potrzeb mieszkańców, w ramach zadań PCPR.

Pomoc rodzinie, w której jest przemoc obliguje również do prowadzenia działań wobec osób stosujących przemoc domową. Ta część wsparcia dla rodzin z problemem przemocy jest najtrudniejsza do zrealizowania, bowiem przyznanie się do stosowania przemocy wobec najbliższych osób jest bardzo trudne. Powiat Jarosławski oferuje co roku możliwość uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym i psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową. Warunkiem koniecznym jest uznanie faktu stosowania przemocy domowej przez sprawcę i chęć zmiany swojego postępowania.

Tabela 12. Programy dla osób stosujących przemoc domową realizowane przez PCPR w Jarosławiu

	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.	2023r.
Liczba uczestników programu korekcyjno -edukacyjnego, w tym	20	-	10	9	10
liczba osób, które ukończyły program	10	-	8	5	7
Liczba uczestników programu psychologiczno-terapeutycznego, w tym	10	-	7	-	-
liczba osób, które ukończyły program	6	-	3	-	-

Z danych zawartych w tabeli 12 wynika, że coraz mniej osób jest chętnych lub kierowanych do uczestnictwa w zajęciach dla osób stosujących przemoc domową. W porównaniu do 2019r. liczba uczestników programu korekcyjno-edukacyjnego w 2022r. zmniejszyła się o połowę. W 2020r. czyli w roku ogłoszenia pandemii, nie zrealizowano ani programu korekcyjno-edukacyjnego, ani też psychologiczno-terapeutycznego. Natomiast w 2022r. oraz 2023r. z uwagi na zbyt małą liczbę chętnych osób, do realizacji programu psychologiczno -terapeutycznego nie przystąpiono. Skuteczność Programu psychologiczno-terapeutycznego definiowana jest przez realizatorów jako działania wyposażające uczestników w wiedzę oraz konkretne umiejętności, które mogą wdrożyć zaraz po zakończonych zajęciach. Uczestnicy nabywają umiejętności radzenia sobie z uczuciami, stresem, sytuacjami trudnymi i kontrolą swojego zachowania. Działania podjęte przez prowadzących program zmierzają do zmiany myślenia uczestników o ich potrzebach i celach życiowych, a w konsekwencji do zmiany zachowań na nieprzemocowe.

5. Analiza SWOT zjawiska przemocy w Powiecie Jarosławskim

Przemoc domowa jest problemem trudnym do zdiagnozowania. To, zdaniem specjalistów, rozmiary i szerokość zjawisk związanych z przemocą domową wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce. Wymaga on podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania. Z przeprowadzonej analizy danych wynika, że na terenie naszego Powiatu również występuje przemoc domowa. Doświadczają jej głównie kobiety i dzieci. Problem przemocy domowej, w większości gmin jest problemem, którego liczba ulega spadkowi, bądź pozostaje na podobnym poziomie. Pokazuje to, iż działania podejmowane w ostatnich latach są skuteczne. Realizacja działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych, zarówno do osób doświadczających przemocy domowej, jak i do osób stosujących przemoc, wskazanych w Powiatowym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2024-2030 powinna być kontynuowana.

Opracowana diagnoza problemu przemocy domowej, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze przeciwdziałania przemocy umożliwiły sporządzenie analizy SWOT, która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu przeciwdziałania przemocy w Powiecie Jarosławskim.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
➤ Dobra współpraca Powiatu z samorządami gminnymi ➤ Dobra współpraca PCPR z gminnymi jednostkami pomocy społecznej/ Zespołami Interdyscyplinarnymi ➤ Prowadzenie Punktu Interwencji Kryzysowej ➤ Wykwalifikowana kadra nastawiona na rozwój ➤ Możliwość pozyskiwania środków pozabudżetowych	➤ Niewystarczająca wysokość środków finansowych przeznaczonych na organizację działań pomocowych ➤ Małe zainteresowanie w stosunku do potrzeb programami korekcyjno-edukacyjnymi oraz psychologiczno-terapeutycznymi osób stosujących przemoc domową (brak motywacji do zmiany zachowań) ➤ Brak grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy ➤ Niewystarczająca współpraca instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej (m.in. sądy, służba zdrowia, oświata) ➤ Obciążenie emocjonalne osób pracujących z rodzinami uwikłanymi w przemoc, zwiększające prawdopodobieństwo wystąpienia wypalenia zawodowego, w tym niskie wynagrodzenie
SZANSE	ZAGROŻENIA
➤ Zmiany prawne umożliwiające skuteczną pomoc rodzinom zagrożonym przemocą domową ➤ Możliwość pozyskiwania środków pozabudżetowych na działania wspierające/ dodatkowe ➤ Wzrost świadomości społeczności lokalnej ➤ Współpraca Powiatu i gminnych jednostek samorządu terytorialnego, w tym jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z placówkami ochrony zdrowia, sądem, oświatą	➤ Funkcjonowanie niespójnych przepisów prawa ➤ Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów ➤ Brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy ➤ Powszechny pogląd o braku konsekwencji ponoszonych przez sprawcę, będący czynnikiem osłabiającym podejmowanie działań przeciwko niemu ➤ Brak współpracy wszystkich służb w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej

6. Cel główny i cele szczegółowe Programu

Z przeprowadzonej analizy danych wynika, że na terenie naszego Powiatu występuje przemoc domowa, której doświadczają głównie kobiety i dzieci. Zgromadzone materiały wskazują na złożony charakter, a tym samym zmienność skali występowania przemocy na przestrzeni ostatnich kilku lat. Jednakże na przestrzeni tychże ostatnich lat nie zmienił się obraz osoby stosującej przemoc domową, którym w zdecydowanej większości jest mężczyzna – mężczyzna pod wpływem alkoholu.

Głównym celem Programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie tego zjawiska w Powiecie Jarosławskim.

Aby efektywnie realizować cel główny sformułowano następujące cele szczegółowe:

1. Profilaktyka i edukacja społeczna – zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
2. Rozwijanie działań mających na celu pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.
3. Zwiększenie skuteczności podejmowanych działań wobec sprawców przemocy domowej.
4. Efektywna współpraca instytucji na rzecz przeciwdziałania przemocy.

L p	Cel 1. Profilaktyka i edukacja społeczna – zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej		
	Zadanie realizowane w ramach celu	Realizatorzy /Partnerzy	Wskaźniki
1.1	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych/ kampanii nt. zjawiska przemocy domowej i jej skutków – w tym przemocy wobec dzieci	PCPR OPS-y SĄD	liczba podjętych działań/ kampanii nt. zjawiska przemocy
1.2	Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjnych na temat form wsparcia oraz instytucji udzielających pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej	PCPR OPS-y lokalne media	Liczba opracowanych i rozpowszechnionych materiałów informacyjnych
1.3	Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym, mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową	PCPR OPS-y Szkoły Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Liczba opracowanych programów Liczba osób biorących udział w programie

1.4	Prowadzenie edukacji dzieci i młodzieży z zakresu rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy, z zakresu radzenia sobie ze stresem i agresją, m.in. w ramach szkolnych programów profilaktycznych	Placówki oświatowe, Świetlice wsparcia dziennego, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Policja PCPR	- liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami profilaktycznymi z zakresu przeciwdziałania agresji i przemocy - liczba przeprowadzonych warsztatów, zajęć w szkołach mająca na celu uświadomienie dzieciom i młodzieży negatywnych skutków stosowania przemocy

L p	Cel 2. Rozwijanie działań mających na celu pomoc osobom dotkniętym przemocą		
	Zadanie realizowane w ramach celu	Realizatorzy /Partnerzy	Wskaźniki
2.1	Ochrona ofiar przed dalszym krzywdzeniem poprzez odseparowanie sprawcy przemocy od ofiary, zakaz kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną, nakaz opuszczenia przez sprawcę lokalu mieszkalnego	Policja Sąd Rejonowy Prokuratura	- Liczba sprawców przemocy w rodzinie - Liczba wydanych zakazów kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną - liczba wydanych nakazów opuszczenia lokalu mieszkalnego
2.2	Realizacja procedury „Niebieska Karta” przez uprawnione podmioty	PCPR OPS-y Policja	- liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” - liczba rodzin objętych „NK”
2.3	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową, m.in. poprzez prowadzenie specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, prawnego, socjalnego)	PCPR Punkt Interwencji Kryzysowej OPS-y	- liczba osób objętych pomocą raz specjalistycznym poradnictwem – liczba i rodzaj udzielonych porad

2.4	Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej	PCPR OPS-y	- liczba osób którym zapewniono schronienie w ramach PIK oraz skierowano do ośrodka wsparcia
2.5	Zapewnienie schronienia dzieciom krzywdzonym w wyniku przemocy w najbliższym środowisku, a w sytuacji braku takiej możliwości organizacja rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej	Sąd Rejonowy PCPR	- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w trybie art. 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy

L p	Cel 3. Zwiększenie skuteczności podejmowanych działań wobec sprawców przemocy domowej		
	Zadanie realizowane w ramach celu	Realizatorzy /Partnerzy	Wskaźniki
3.1	Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy domowej, stosowanie procedury „Niebieska Karta”	OPS-y (Zespół Interdyscyplinarny), kuratorzy, placówki oświatowe i ochrony zdrowia, Policja, PCPR, Sąd, Prokuratura	- liczba sporządzonych „NK” - liczba rodzin objętych „NK” - liczba sprawców, którzy podjęli współpracę z psychologiem, terapeutą uzależnień - liczba zawiadomień do Policji i Prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa - liczba osób objętych dozorem kuratora
3.2	Realizacja programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy zmierzających do	PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi	-liczba przeprowadzonych programów korekcyjno-edukacyjnych

	zaprzestania stosowania przemocy domowej		- liczba osób, które przystąpiły do programu - liczba osób, które ukończyły program
3.3	Realizacja programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową	PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi	liczba przeprowadzonych programów psychologiczno-terapeutycznych - liczba osób, które przystąpiły do programu - liczba osób, które ukończyły program
3.4	Rozpowszechnianie informacji i materiałów dotyczących wsparcia osób stosujących przemoc	PCPR	- liczba rozpowszechnionych informacji

L p	Cel 4. Efektywna współpraca instytucji na rzecz przeciwdziałania przemocy		
	Zadanie realizowane w ramach celu	Realizatorzy /Partnerzy	Wskaźniki
1.1	Podnoszenie poziomu wiedzy i doskonalenie umiejętności osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej - przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu	PCPR OPS-y Kuratorzy Ochrona zdrowia Oświata Organizacje pozarządowe (Stowarzyszenia)	- liczba szkoleń, warsztatów, spotkań, konferencji - liczba osób poddanych różnym formom wsparcia i poradnictwa

7. Realizatorzy Programu

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu
- Ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Jarosławskiego
- Komenda Powiatowa Policji w Jarosławiu
- Sąd Rejonowy w Jarosławiu
- Prokuratura Rejonowa w Jarosławiu
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Jarosławiu
- Centrum Opieki Medycznej w Jarosławiu
- Specjalistyczny Psychiatryczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Jarosławiu
- Organizacje pozarządowe
- Placówki oświatowe

8. Przewidywane efekty realizacji Programu

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy oraz wsparcia osób i rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą (oraz wpłyną na zmniejszenie się tego zjawiska w Powiecie Jarosławskim) poprzez:

- zwiększenie wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej,
- zmianę postaw społeczeństwa wobec przemocy domowej oraz wzrost świadomości osób uwikłanych w przemoc, co do znajomości zjawiska przemocy oraz możliwości szukania profesjonalnej pomocy,
- upowszechnienie wiedzy o instytucjach zajmujących się profesjonalną pomocą uwikłanym w przemoc,
- zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy dla osób uwikłanych w przemoc
- podniesienie jakości świadczonej pomocy oraz doskonalenie umiejętności i kompetencji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej
- interdyscyplinarność działań służb udzielających wsparcia w zakresie przeciwdziałania przemocy
- zmniejszenie liczby osób doznających przemocy domowej

9. Monitoring i ewaluacja

Realizację Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Powiecie Jarosławskim będzie nadzorował dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość, która dotyczyć będzie danych uzyskanych na koniec każdego roku z realizacji Programu – sprawozdanie przedkładane będzie Radzie Powiatu Jarosławskiego i będzie stanowić element sprawozdania z działalności PCPR w Jarosławiu. Podmiotem odpowiedzialnym za koordynację i organizację procesu realizacji Programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu.

Ewaluacja pozwoli na:

- dostosowanie form wsparcia do potrzeb i problemów istniejących w Powiecie
- zwiększenie dostępności działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Ewaluację prowadzić będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu we współpracy ze wszystkimi instytucjami realizującymi Program i w miarę potrzeby i zmian będzie on modyfikowany.

10. Zasady finansowania Programu

Źródłem finansowania zadań zawartych w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Jarosławskim na lata 2024-2030 są środki własne Powiatu oraz środki z budżetu państwa i województwa przeznaczone na realizację Programu, jak również inne dostępne, np. w postaci grantów.

11. Zakończenie

W myśl art.6 ust.3 pkt.1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021r. poz. 1249 z późn.zm.) do zadań własnych powiatu należy w szczególności opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrona ofiar przemocy domowej. W związku ze zmianą ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz wejściem w życie Uchwały nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030, niezbędnym jest przyjęcie niniejszego Programu na lata kolejne: 2024-2030. Intencją tego Programu jest dążenie do integracji

i aktywizacji specjalistów i instytucji w obrębie poszczególnych jego zadań w celu skuteczniejszej

i kompleksowej pomocy ofiarom z jednoczesnym pakietem działań, adresowanych do sprawców. Problemu przemocy domowej nie rozwiąże się w wyniku jednostronnie podejmowanych działań, np. tylko spotkań z psychologiem lub prawnikiem czy też odseparowaniem sprawcy przemocy. Zapobieganie i zwalczanie przemocy domowej powinno opierać się na:

- interdyscyplinarności działań instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem i zapobieganiem przemocy,
- informowaniu społeczeństwa,
- profesjonalizmie osób pomagających,
- stałym podnoszeniu kwalifikacji pracowników realizujących działania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Przemoc to zjawisko bardzo niepokojące współczesną rodzinę, dotyczące w zdecydowanej większości dzieci i kobiet. Niestety dom, który powinien kojarzyć się z ciepłem, miłością i akceptacją, czasem jest miejscem bólu, cierpienia i tragedii. W pomocy rodzinom, w których występuje przemoc niezwykle istotne jest, aby interwencja pociągała za sobą dalsze działania. Ważne jest, aby odpowiednie służby, instytucje, specjaliści

jak najszybciej podejmowali dalsze kroki zmierzające do trwałego zatrzymania przemocy. Celem pomocy rodzinie w kryzysie jest rozpoznanie najpilniejszych jej potrzeb, pomoc w ich zaspokajaniu oraz budowanie systemu wsparcia dla rodziny- zgodnie z jej potrzebami, przy wsparciu odpowiednich służb i instytucji.

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową

Program dla osób stosujących przemoc w domową ma charakter korekcyjno-edukacyjny, jest programem autorskim, opracowanym w oparciu o :

- Ustawę o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249 z późn.zm.)
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz.U. z 2023 r. poz. 1163)
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz.U. z 2023 r. poz. 1163)
- Wytyczne zawarte w Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030 (M.P z 2023 r. poz.1232)
- Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie jarosławskim na lata 2023-2030 (Uchwała nr LXXII/522/2023 rady Powiatu Jarosławskiego z dnia 22 grudnia 2023r.)

W części edukacyjnej Program koncentruje się na przekazaniu szeroko pojętej wiedzy na temat zjawiska przemocy, zachowań agresywnych, uzależnienia od alkoholu, prawidłowych relacji w rodzinie, postaw rodzicielskich, komunikacji interpersonalnej, asertywnych zachowań, radzenia sobie ze stresem, zastępowania zachowań agresywnych zachowaniami akceptowanymi społecznie, promowaniu prawidłowych relacji w rodzinie i wychowaniu dzieci bez przemocowych metod wychowawczych.

Część korekcyjna natomiast ukierunkowana jest na zdobycie praktycznych umiejętności niestosowania przemocy, radzenia sobie ze złością, trening umiejętności prospołecznych i asertywności, umiejętności rozpoznawania u siebie wyzwalaczy agresji i zastępowania jej zachowaniami społecznie akceptowanymi oraz naukę konstruktywnego rozwiązywania konfliktów i korzystania ze wsparcia społecznego.

Adresaci programu:

- osoby skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy domowej, które otrzymały karę pozbawienia wolności z okresem zawieszenia na okres próby, osoby stosujące przemoc domową - w trakcie trwania procedury NK, kierowane przez Zespoły Interdyscyplinarne oraz osoby, które same, dobrowolnie wyrażają chęć wzięcia udziału w programie dotyczącym przeciwdziałania przemocy domowej

Podstawowym celem działań korekcyjno-edukacyjnych jest zmiana zachowań i postaw osób stosujących przemoc domową, a w rezultacie powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy, a także zwiększenie ich zdolności do samokontroli zachowań agresywnych, przejęcie odpowiedzialności za swoje zachowanie oraz nabycie umiejętności konstruktywnego współżycia w rodzinie.

1. Cele programu:

- uznanie problemu przez osobę stosującą przemoc
- uświadomienie sprawcy, czym jest przemoc
- zdobycie umiejętności definiowania zachowań o charakterze przestępczym wraz z kwalifikacją prawną czynu
- wzięcie odpowiedzialności przez sprawców za swoje zachowania
- nauczenie sprawcy powstrzymywania się od przemocy
- nauczenie sprawcy kontrolowania swoich agresywnych zachowań
- zdobycie umiejętności rozpoznawania przez sprawcę sygnałów ostrzegawczych zapowiadających wystąpienie u niego zachowania przemocowego
- opracowanie tzw. „planu bezpieczeństwa” zapobiegającego użyciu siły i przemocy oraz stworzenie planu działania alternatywnego dla zastosowania przemocy
- zmiana sposobu myślenia i systemu przekonań tak, aby sprzyjały rozwojowi zachowań partnerskich
- zastąpienie zachowań przemocowych partnerskimi
- rozpoznawanie i unikanie wzorców zachowań związanych z przemocą
- rozwijanie konstruktywnych sposobów radzenia sobie ze stresem i rozwiązywania konfliktów bez użycia agresji
- zdobycie wiedzy na temat funkcji rodziny, prawidłowych postaw rodzicielskich, potrzeb dzieci
- kształtowanie umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez przemocy
- zdobycie wiedzy na temat choroby alkoholowej oraz funkcjonowania rodziny alkoholowej i jej wpływu na rozwój społeczno-emocjonalny dziecka
- wdrażanie zasad komunikacji interpersonalnej
- zdobycie wiedzy o asertywności i nabycie praktycznych umiejętności stosowania asertywności w rozwiązywaniu konfliktów i w kontaktach interpersonalnych
- uzyskanie wiedzy na temat możliwości podejmowania działań terapeutycznych po zakończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego oraz miejsc, w których można taką pomoc uzyskać

2. Formy realizacji programu

Program jest prowadzony przez specjalistę posiadającego kwalifikacje do pracy z osobami stosującymi przemoc domową, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi.

Program obejmuje **60 godzin dydaktycznych zajęć grupowych** i jest realizowany w formie **10 spotkań po 6 godzin dydaktycznych**. Zajęcia grupowe mają charakter psychoedukacyjny z elementami terapii, prowadzone są w grupie ok. 12 - 15 osób.

Warunkiem uzyskania **zaświadczenia o ukończeniu programu** jest udział w co najmniej **7 spotkaniach grupowych (42 godziny)**.

Oddziaływania korekcyjno- edukacyjne są realizowane z zastosowaniem praktycznych ćwiczeń dostarczających korekcyjnych doświadczeń osobistych mających wpływ na zmianę postaw i zachowań uczestników programu.

Zajęcia prowadzone są metodami aktywizującymi (dyskusja, burza mózgów, rozmowa kierowana, „kosz i walizka”, odgrywanie scenek, „drzewka decyzyjne”, „śnieżna kula” itp), dzięki którym uczestnicy zajęć mają możliwość aktywnego uczestnictwa w zajęciach, swobodnego wypowiedzenia swojego zdania i są zaangażowani w przebieg spotkania. Prowadzący przekazuje niezbędne informacje w formie mini-wykładów i prezentacji multimedialnych. W trakcie zajęć prowadzący stosuje indywidualne i zbiorowe formy pracy (jednolite i zróżnicowane), ćwiczenia.

3. Spodziewane efekty:

Uczestnicy programu :

- zmieniają sposób funkcjonowania rezygnując ze stosowania przemocy
  - nauczą się nowych umiejętności konstruktywnego rozwiązywania problemów
  - zweryfikują przekonania na temat przemocy
  - nauczą się rozpoznawać sygnały ostrzegawcze doprowadzające do stosowania przemocy i zastąpią je zachowaniami partnerskimi
- zmieniają poglądy na wychowanie dzieci
- wezmą odpowiedzialność za swoje zachowania
- będą świadomi skutków powrotu do wcześniejszego postępowania
- będą potrafili powstrzymać się od przemocy i będą wiedzieć, gdzie korzystać z pomocy, gdyby powrócili do starych schematów
- zrezygnują z przedmiotowego traktowania innych osób, będą zdolni do empatii i ich podmiotowego traktowania
- odzyskają poczucie kontroli nad własnym życiem w różnych jego obszarach

4.. Tematyka grupowych ZAJĘĆ KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH

- **Zajęcia integracyjne.** Zapoznanie z uczestnikami, przedstawienie tematyki zajęć. Ustalenie zasad obowiązujących podczas zajęć, zawarcie kontraktu. Oczekiwania uczestników w związku z udziałem w zajęciach korekcyjno -edukacyjnych.
- **Komunikacja interpersonalna.** Komunikacja werbalna i niewerbalna.
- **Komunikacja interpersonalna** - Zasady poprawnej komunikacji, co pomaga, a co przeszkadza w nawiązywaniu i podtrzymywaniu relacji. Bariery komunikacyjne.
- **Style komunikowania się : uległy, agresywny i asertywny**- odróżnianie asertywności od agresywności
- **Asertywność** - charakterystyka asertywnego stylu porozumiewania się, trening zachowań asertywnych, umiejętność słuchania innych i reagowania z szacunkiem w relacjach interpersonalnych
- **Asertywne odmawianie**
- **Asertywne reagowanie na krytykę** - asertywne sposoby reagowania na krytykę słuszną, uzasadnioną oraz niesłuszną
- Rozpoznawanie i konstruktywne wyrażanie uczuć
- Umiejętność rozwiązywania konfliktów w oparciu o negocjacje i kompromis

- **Zjawisko przemocy** – definicje przemocy, rodzaje przemocy i charakterystyka zachowań przemocowych
- **Istota przemocy** - problem władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich
- **Społeczno-kulturowe źródła przemocy**, przemoc a stereotypy dotyczące płci i ról
- **Charakterystyka sprawcy** – przyczyny stosowania przemocy, psychologiczna charakterystyka ofiary przemocy (proces wiktylizacji), wpływ przemocy na emocjonalne funkcjonowanie rodziny.
- **Koło partnerstwa i koło przemocy**– uczenie szacunku i partnerstwa w związku, zastępowanie zachowań przemocowych społecznie akceptowanymi.
- **Sytuacja emocjonalna członków rodziny dotkniętej przemocą** – przemoc wobec współmałżonków, partnerów, dzieci i osób starszych.
- **Przemoc a agresja** – wyjaśnienie agresji, rodzaje agresji, teorie agresji, autoagresja, jej przyczyny i rodzaje. Zastępowanie zachowań agresywnych społecznie akceptowanymi. Zapobieganie występowaniu zachowań przemocowych poprzez ustalenie Indywidualnych Planów Bezpieczeństwa
- **Przemoc w świetle prawa**, odpowiedzialność karna za stosowanie przemocy. Kodeks Karny, Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy, procedura Niebieskie Karty
- **Indywidualne Plany Bezpieczeństwa** cd. – jak zapobiegać eskalacji emocji i nie doprowadzać do utraty kontroli nad swoim zachowaniem i krzywdzenia innych? Opracowanie listy indywidualnych „wyzwalaczy„ agresji.
- **Fakty i mity na temat przemocy.**
- **Cykl przemocy** – omówienie poszczególnych faz cyklu przemocy, charakterystycznych zachowań sprawcy i ofiary przemocy – uczestników cyklu. Kiedy i jak można przerwać cykl przemocy?
- **Rodzina** jako podstawowe środowisko wychowawcze. Podstawowe **funkcje rodziny, postawy rodzicielskie i style wychowania w rodzinie** oraz ich wpływ na rozwój społeczno-emocjonalny dziecka.
- **Przejawy i skutki doznawanej przemocy** u dzieci, młodzieży i dorosłych w różnych sferach i okresach życia.
- **Przemoc a alkohol**, wpływ picia alkoholu na stosowanie zachowań przemocowych i agresywnych. Wzory picia alkoholu – używanie i nadużywanie alkoholu, picie o niskim ryzyku szkód, picie ryzykowne i szkodliwe. Mój styl picia - Test przesiewowy AUDIT
- **Zespół uzależnienia od alkoholu** – objawy choroby alkoholowej. Autodiagnoza. System leczenia odwykowego w Polsce, terapia jako podstawowa forma leczenia choroby alkoholowej. Wpływ alkoholu na organizm człowieka.
- **Funkcjonowanie osoby uzależnionej** – mechanizmy uzależnień. Wpływ picia alkoholu na funkcjonowanie rodziny
- **Rodzina alkoholowa** jako przykład rodziny dysfunkcyjnej, zasady panujące w rodzinie alkoholowej, emocjonalna sytuacja członków rodziny alkoholowej, sposoby

przystosowania się przez poszczególnych członków rodziny do destrukcyjnej sytuacji w domu (współzależnienie, role dzieci).

- **Stres** - przyczyny powstawania stresu, rodzaje stresu, metody radzenia sobie ze stresem. Relaksacja. Ćwiczenia w zdobywaniu praktycznych umiejętności radzenia sobie z wewnętrznym napięciem, przeciwdziałanie powstawania stresu i sposoby odreagowywania napięcia.
- **Promowanie pozytywnych wartości, przejmowanie odpowiedzialności** za bezpieczeństwo w związkach oraz odpowiedzialności za swoje zachowanie
- **Gdzie szukać pomocy?** Przekazanie informacji nt. instytucji, w których można szukać specjalistycznej pomocy w trudnych sytuacjach.
- Podsumowanie i zakończenie zajęć. Ewaluacja. Rozdanie materiałów edukacyjnych.

5. Termin realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego : I półrocze 2024

6. Dokumentowanie prowadzonych działań:

Na etapie rekrutacji do programu działania prowadzi i dokumentuje Organizator programu. Na etapie realizacji dokumentację prowadzi osoba realizująca zajęcia. Dokumentacja zawiera: kontrakt, kwestionariusze ankiet, karty sesji grupowych, podpisane przez uczestników listy obecności na zajęciach, ankiety ewaluacyjne i monitorujące, potwierdzenie odbioru materiałów szkoleniowo-edukacyjnych, wykaz osób, które kwalifikują się do otrzymania zaświadczenia o ukończeniu programu.

---

7. Ewaluacja – ewaluacja zostanie przeprowadzona w połowie programu i na ostatnich zajęciach, będzie ona polegała na wypełnieniu przez uczestników zajęć ankiety ewaluacyjnej dotyczącej osobistych korzyści wynikających z uczestnictwa w programie i jego wpływu na zmiany dotychczasowego zachowania.

8. Monitoring: uczestnicy programu będą monitorowani zarówno podczas uczestnictwa w programie – **po odbyciu 50 % zajęć oraz przez okres trzech lat po jego zakończeniu.** Za realizację monitoringu po zakończeniu programu – odpowiada Zamawiający.

Formy monitoringu: ankieta monitorująca (po 50% zajęć), kontakt z rodziną uczestnika programu, kontakt z uczestnikiem programu, kontakt z dzielnicowym lub pracownikiem socjalnym w przypadku objęcia rodziny procedurą Niebieskie Karty, kontakt z kuratorem sądowym w przypadku pozostawania uczestnika zajęć pod dozorem kuratora sądowego.

Opracowała:
mgr Renata Wojna

PROGRAM PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

Przemoc domowa jest w Polsce jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania szeroko zakrojonych działań przeciwdziałających temu zjawisku.

Program psychologiczno-terapeutyczny jest rozszerzeniem oferty dla osób uwikłanych w przemoc, a jego istotą jest zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową został opracowany w oparciu o:

1. Ustawę o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 r. poz.1249 z późn.zm.)
2. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz.U. z 2023r. poz.1166)
3. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P z 2023 r. poz.1232).

I. Cele programu:

1. Powstrzymanie osób stosujących przemoc domową od zachowań przemocowych, zakończenie stosowania przemocy wobec swoich najbliższych.
2. Zmiana wzorców zachowań, indywidualnych postaw i przekonań.
3. Kształtowanie umiejętności prospołecznych asertywności, radzenia sobie w sytuacjach trudnych, rozwiązywanie konfliktów w oparciu o negocjacje i kompromis, itp.)
4. Rozwijanie zdolności do samokontroli i brania odpowiedzialności za swoje zachowanie.
5. Identyfikacja i weryfikacja negatywnych stereotypów związanych z płcią i pełnieniem określonych ról społecznych.
6. Rozwijanie umiejętności rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy.
7. Wzbudzenie motywacji wewnętrznej do zmiany, poprzez analizę przyczyn postępowania i wgląd w mechanizmy własnych zachowań .
8. Zdobycie lub poszerzenie wiedzy i umiejętności powstrzymywania się od zachowań przemocowych.

9. Nabycie i doskonalenie umiejętności wychowawczych i rodzinnych pozbawionych przemocy.
10. Budowanie relacji rodzinnych i partnerskich opartych na wzajemnym szacunku i pomocy.
11. Pogłębienie wiedzy na temat wpływu przemocy na relacje.
12. Wzmacnianie odpowiedzialności za siebie i innych.
13. Nabycie wiedzy na temat przemocy domowej, rodzajów i form przemocy.

II. Adresaci programu

1. Odbiorcami programu psychologiczno-terapeutycznego są osoby stosujące przemoc domową, zgłaszające się do udziału w programie samodzielnie lub kierowane przez podmioty i instytucje, np. ośrodki pomocy społecznej, kuratorów sądowych, zespoły interdyscyplinarne, powiatowe centra pomocy rodzinie, itp.
2. Program psychologiczno-terapeutyczny jest kierowany zarówno do osób, które uczestniczyły już wcześniej w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową, jak i osób, które nie brały w nich udziału.

III. Rekrutacja uczestników i zasady uczestnictwa w programie

1. Nabór uczestników będzie trwał przez cały okres obowiązywania programu.
2. Przyjęcie uczestnika do programu będzie poprzedzone rozmową kwalifikacyjną, podczas której zostanie sporządzona wstępna diagnoza
3. Kwalifikacja wstępna zostanie przeprowadzona przez Organizatora programu.
3. Za uczestnika programu zostanie uznana osoba, która pozytywnie przeszła kwalifikację, podpisała zgodę na udział w programie, kontrakt oraz rozpoczęła spotkania programowe, grupowe lub indywidualne.
4. Realizacja programu psychologiczno-terapeutycznego zostanie rozpoczęta po zakwalifikowaniu do programu grupy, co najmniej 10 uczestników

IV. Realizacja, harmonogram i dokumentowanie programu

1. W latach 2024-2030 przewiduje się realizację po jednej edycji programu w każdym roku.
2. Zajęcia będą realizowane w grupie ok. 10 osób, przy czym minimalna ilość uczestników wynosi 8 osób.
3. Realizatorem programu będzie osoba posiadająca kwalifikacje do prowadzenia w/w programu, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
4. Program będzie realizowany w formie zajęć grupowych i indywidualnych.
5. Program psychologiczno- terapeutyczny obejmuje: 30 godzin dydaktycznych zajęć grupowych (pięć spotkań grupowych po sześć godzin), 20 godzin zajęć indywidualnych (co najmniej po dwie godziny dla każdego uczestnika) oraz zajęcia wspólne dla osób stosujących przemoc domową wraz ze swoimi żonami/partnerkami (dwa spotkania grupowe po cztery godziny). W przypadku nieobecności żon/partnerek

na zajęciach przeznaczonych dla par – w zajęciach biorą udział tylko osoby stosujące przemoc domową.

6. Zajęcia grupowe dla osób stosujących przemoc domową ukierunkowane są na zapoznanie uczestnika programu ze zjawiskiem przemocy domowej, definicją przemocy, jej rodzajami i formami, mechanizmami przemocy, skutkami przemocy, odpowiedzialnością karną za stosowanie przemocy, radzeniem sobie ze stresem, metodami zastępowania zachowań przemocowych partnerskimi.
7. Zajęcia grupowe - wspólne dla osób stosujących przemoc domową i żon/partnerek mają na celu poprawę komunikacji w związku, nabycie wiedzy na temat nieprzemocowych metod wychowania dzieci, rozwiązywania konfliktowych sytuacji za pomocą negocjacji i kompromisu.
8. W przypadku nie wyrażenia zgody na udział we wspólnych spotkaniach grupowych przez żonę/partnerkę – możliwy jest udział w zajęciach grupowych osoby stosującej przemoc domową bez osoby towarzyszącej.
9. Osoba prowadząca zajęcia prowadzi dokumentację z przebiegu zajęć, w tym listy obecności podpisane osobiście przez uczestników programu, notatki z przebiegu zajęć, omawianej tematyki w czasie spotkań, notatki z konsultacji indywidualnych, ankiety monitorujące po 50 % zajęć, ankiety ewaluacyjne.
10. W czasie trwania programu (po 50% zajęć) i przez okres trzech lat po zakończeniu programu osoby, które ukończyły program będą podlegały monitoringowi w formie kontaktów telefonicznych z : uczestnikami programu, i/lub kuratorem sądowym, i/lub pracownikiem socjalnym.
11. Osobą odpowiedzialną za monitoring i ewaluację w czasie trwania programu będzie specjalista realizujący zajęcia w ramach programu psychologiczno-terapeutycznego. Po zakończeniu programu za monitoring odpowiada Organizator Programu.
12. Zaświadczenie o ukończeniu programu otrzymają osoby, które wzięły udział w 2 rozmowach indywidualnych oraz co najmniej 4 zajęciach grupowych dla osób stosujących przemoc domową i 1 spotkaniu wspólnym dla osób stosujących przemoc domową i małżonków/partnerów (łącznie 30 godzin zajęć).

V. Tematyka poszczególnych zajęć grupowych

1. Zajęcia integracyjne. Zapoznanie z uczestnikami, przedstawienie tematyki zajęć. Ustalenie zasad obowiązujących podczas zajęć. Oczekiwania uczestników w związku z udziałem w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych. Komunikacja interpersonalna, werbalna i niewerbalna.
2. Komunikacja interpersonalna - zasady poprawnej komunikacji, co pomaga, a co przeszkadza w nawiązywaniu i podtrzymywaniu relacji. Bariery komunikacyjne. Mini wykład, praca w małych grupach, burza mózgów.
Style komunikowania się – omówienie stylu agresywnego i uległego, ćwiczenia.
Omówienie pracy, podsumowanie.

3. Asertywność - charakterystyka asertywnego stylu porozumiewania się, trening zachowań asertywnych - ćwiczenia. Asertywne odmawianie – ćwiczenia. Asertywne reagowanie na krytykę - omówienie asertywnych sposobów reagowania na krytykę słuszną, uzasadnioną oraz niesłuszną – omówienie, ćwiczenia.
4. Zjawisko przemocy – definicje przemocy, rodzaje przemocy i charakterystyka zachowań przemocowych - mini wykład, praca w małych grupach, wspólne zebrani i usystematyzowanie wypracowanego materiału, podsumowanie, swobodne wypowiedzi uczestników zajęć. Istota przemocy – władza i kontrola jako istota zachowań przemocowych, omówienie, dyskusja.
5. Charakterystyka sprawcy – przyczyny stosowania przemocy, psychologiczna charakterystyka ofiary przemocy, wpływ przemocy na emocjonalne funkcjonowanie rodziny. Koło partnerstwa i koło przemocy – omówienie. Sytuacja emocjonalna członków rodziny dotkniętej przemocą – przemoc wobec współmałżonków, partnerów, dzieci i osób starszych.
6. Przemoc a agresja – wyjaśnienie agresji, rodzaje agresji, teorie agresji, autoagresja, jej przyczyny i rodzaje. Zastępowanie zachowań agresywnych społecznie akceptowanymi. Zapobieganie występowaniu zachowań przemocowych poprzez ustalenie Indywidualnych Planów Bezpieczeństwa
Cykl przemocy – omówienie poszczególnych faz cyklu przemocy, charakterystycznych zachowań sprawcy i ofiary przemocy – uczestników cyklu. Kiedy i jak można przerwać cykl przemocy? Przemoc w świetle prawa, odpowiedzialność karna za stosowanie przemocy. Kodeks Karny, Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej, procedura Niebieskiej Karty.
Indywidualne Plany Bezpieczeństwa – jak zapobiegać eskalacji emocji i nie doprowadzać do utraty kontroli nad swoim zachowaniem i krzywdzenia innych? Opracowanie listy indywidualnych „wyzwalaczy„ agresji.
7. Fakty i mity na temat przemocy. Rodzina jako podstawowe środowisko wychowawcze. Podstawowe funkcje rodziny, postawy rodzicielskie i style wychowania w rodzinie oraz ich wpływ na rozwój społeczno-emocjonalny dziecka. Wychowanie dzieci bez przemocy. Przejawy i skutki doznawanej przemocy u dzieci, młodzieży i dorosłych w różnych sferach i okresach życia. Mini wykład. Praca w małych grupach, omówienie i podsumowanie wspólnie wypracowanych treści.
8. Przemoc a alkohol, wpływ picia alkoholu na stosowanie zachowań przemocowych i agresywnych. Wzory picia alkoholu – używanie i nadużywanie alkoholu, picie o niskim ryzyku szkód, picie ryzykowne i szkodliwe. Mój styl picia - Test przesiewowy AUDIT, omówienie. Zespół uzależnienia od alkoholu – objawy choroby alkoholowej. Autodiagnoza. System leczenia odwykowego w Polsce, terapia jako podstawowa forma leczenia choroby alkoholowej. Wpływ alkoholu na organizm człowieka.
9. Funkcjonowanie osoby uzależnionej – mechanizmy uzależnień. Wpływ picia alkoholu na funkcjonowanie rodziny – Rodzina alkoholowa jako przykład rodziny dysfunkcyjnej, zasady panujące w rodzinie alkoholowej, emocjonalna sytuacja członków rodziny alkoholowej, sposoby przystosowania się przez poszczególnych członków rodziny do destrukcyjnej sytuacji w domu (współuzależnienie, role dzieci).

10. Stres - przyczyny powstawania stresu, rodzaje stresu, metody radzenia sobie ze stresem. Relaksacja. Ćwiczenia w zdobywaniu praktycznych umiejętności radzenia sobie z wewnętrznym napięciem, przeciwdziałanie powstawania stresu i sposoby odreagowywania napięcia. Gdzie szukać pomocy? Przekazanie informacji nt. instytucji, w których można szukać specjalistycznej pomocy w trudnych sytuacjach.

Opracowała : Renata Wojna

.....
(pieczęć jednostki rozpatrującej wniosek)

PCPR.....

**WNIOSEK
o wydanie zaświadczenia**

*Powiatowe
Centrum Pomocy Rodzinie
w Jarosławiu*

Imię:	Nazwisko: .....
Miejscowość zamieszkania:	Ulica /nr domu/lokalu: .....
Kod pocztowy: _ _ - _ _	Poczta: .....
Data urodzenia: _ _ _ _ _ _ _	
Telefon: _ _ _ _ _ _ _	Adres e-mail: .....

Zwracam się z prośbą o wydanie zaświadczenia, że zgłosiłam/zgłosiłem* się do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową /w programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową w celu przedstawienia grupie diagnostyczno-pomocowej.

.....
Podpis

_____
* Niepotrzebne skreślić

ZAŚWIADCZENIE NR.....

o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową*

stwierdza się, że Pani/Pan*:

- imię i nazwisko

_____

- data urodzenia

_____

zgłosiła /zgłosił* się:

do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową:**

_____

do udziału w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową:**

_____

Program odbędzie się w

_____

(nazwa podmiotu realizującego program)

_____

(adres podmiotu realizującego program)

w terminie:

_____
(miejscowość, data)

_____
(podpis starosty lub osoby upoważnionej)

_____
*Niepotrzebne skreślić.

** Właściwe zaznaczyć.

ZAŚWIADCZENIE NR .....

**o ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową
lub programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc
domową***

Stwierdza się, że Pani/Pan*:

- imię i nazwisko

- data urodzenia

---

ukończyła/ukończył*:

program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową:**

---

program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową:

---

realizowany w terminie:

(miejscowość, data)

(podpis starosty lub osoby upoważnionej)

---

*Niepotrzebne skreślić

** Właściwe zaznaczyć.

**POTWIERDZENIE
odbioru zaświadczenia**

Ja, niżej podpisana/podpisany* .....
zam..... potwierdzam,
że w dniu..... otrzymałam/otrzymałem* zaświadczenie, że zgłosiłam/zgłosiłem* się
do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową/w programie
psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową*, realizowanych przez
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu.

.....
Podpis

---

* Niepotrzebne skreślić

ANKIETA EWALUACYJNA

Wymień, Twoim zdaniem, pozytywne aspekty zajęć:

.....
.....
.....

Co według Ciebie można zmienić, udoskonalić w zajęciach:

.....
.....
.....

Jakie treści z programu zapamiętałeś najbardziej i dlaczego?

.....
.....
.....

Oceń treści zajęć, w których uczestniczyłeś, przyjmując punktację:

- 1) – zdecydowanie nie zgadzam się
- 2) - raczej nie zgadzam się
- 3) – trudno powiedzieć
- 4) – raczej zgadzam się
- 5) – zdecydowanie zgadzam się

1. Tematyka zajęć była interesująca

1   2   3   4   5

2. Sposób prowadzenia był interesujący i przystępny

1   2   3   4   5

3. Prezentowane treści były zrozumiałe

1   2   3   4   5

4. Pozyskane wiadomości okazały się przydatne w codziennym życiu i ułatwiły funkcjonowanie

1   2   3   4   5

5. Zapamiętałem dużo z przedstawionego materiału

1   2   3   4   5

Dziękujemy za wypełnienie ankiety!

Ankieta monitorująca

/ po udziale w 50% zajęć/

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu zwraca się z uprzejmą prośbą o wypełnienie poniższej ankiety dotyczącej Pani/a udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym / psychologiczno-terapeutycznym

1. Czy według Pani/a udział w programie spowodował jakiekolwiek zmiany w Pani/a życiu ?

TAK NIE (proszę zakreślić właściwą odpowiedź)

Jeśli tak, to jakie?

- a).....
- b).....
- c).....

2. Czy Pani/a rodzina, najbliżsi zauważyli zmiany w pani/a zachowaniu?

TAK NIE (proszę zakreślić właściwą odpowiedź)

Jeśli tak, to jakie?

- a).....
- b).....
- c).....

3. Czy jakiekolwiek inne osoby zauważyły zmiany w Pani/a zachowaniu?

TAK NIE (proszę zakreślić właściwą odpowiedź)

Jeśli tak, to czego te zmiany dotyczą?

- a).....
- b).....
- c).....

4. Czy jest Pan/i zadowolony/a w uczestnictwie w programie?

TAK   NIE   (proszę zakreslić właściwą odpowiedź)

5. Z zajęć, w których Pan/i uczestniczył/a, co najbardziej utkwiło Panu/i w pamięci?

a).....

b).....

c).....

6. Czy według Pani/a realizacja takich zajęć jest celowa i zasadna?

TAK   NIE   (proszę zakreslić właściwą odpowiedź)

jeśli tak, to dlaczego?

a).....

b).....

c).....

7. Inne uwagi na temat programu

.....

.....

.....

.....

.....

Jarosław dn.....

.....

/imię i nazwisko uczestnika zajęć/

Dziękujemy
za wypełnienie ankiety

Załącznik nr 7
do Programu psychologiczno-terapeutycznego
dla osób stosujących przemoc domową

„Program psychologiczno – terapeutyczny Powiatu Jarosławskiego dla osób stosujących przemoc domową”

Imię i nazwisko uczestnika .....

Adres zamieszkania .....

Telefon kontaktowy .....

Telefon do członka rodziny.....

KONTRAKT

Niniejszy kontrakt stanowi wyrażenie zgody na udział w „Programie psychologiczno-terapeutycznym Powiatu Jarosławskiego dla osób stosujących przemoc domową”- edycja w 2024 roku oraz zobowiązanie uczestnika do przestrzegania następujących zasad:

1. Uczestnik jest poinformowany, że formalny wymóg ukończenia programu obejmuje systematyczne i aktywne uczestniczenie w zajęciach grupowych realizowanych w wymiarze 38 godzin i w 2 spotkaniach indywidualnych. Podstawą do wydania stosownego zaświadczenia o ukończeniu programu jest udział w 24 godzinach zajęć grupowych (4 spotkania), 4 godzinach zajęć grupowych - wspólnych oraz w 1 rozmowie indywidualnej.
2. Uczestnik zobowiązuje się do bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego zachowania się w trakcie zajęć, do powstrzymywania się od spożywania alkoholu lub zażywania substancji psychoaktywnych. Warunkiem dopuszczenia do zajęć jest trzeźwość uczestnika, stąd osoba będąca pod wpływem alkoholu nie może uczestniczyć w zajęciach (dopuszcza się badanie alkomatem).
3. Uczestnik zobowiązuje się do powstrzymywania się od przemocowych działań i postaw w kontaktach z członkami rodziny i innymi ludźmi w czasie trwania programu.
4. Uczestnik uznaje osobistą odpowiedzialność za fakt stosowania przemocy domowej.
5. Uczestnik jest poinformowany o monitorowaniu sytuacji rodzinnej i zachowań uczestnika programu do 3 lat po jego ukończeniu, w celu badania skuteczności poddania się oddziaływaniom psychologiczno-terapeutycznym, zarówno poprzez kontakt z członkami rodziny, jak i z innymi instytucjami.
6. Uzyskane informacje od uczestników programu w ramach diagnozy dotyczące ich życia osobistego są objęte zasadą poufności, z wyjątkiem informacji wskazujących na popełnienie czynów niezgodnych z prawem, ściganych z urzędu.
7. Uczestnik otrzymuje zaświadczenie o ukończeniu programu po zrealizowaniu co najmniej 28 godzin zajęć grupowych i odbyciu 1 konsultacji indywidualnej.
8. Niniejszy kontrakt został sporządzony w 2 egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.

.....
/ Data, podpis uczestnika programu/

.....
/podpis osoby prowadzącej zajęcia/

KWESTIONARIUSZ ANKIETY

1. IMIĘ I NAZWISKO

.....

2. SYTUACJA RODZINNA (stan cywilny, ilość dzieci)

.....

.....

3. SYTUACJA ZDROWOTNA (choroby przewlekłe, korzystanie ze specjalistycznej pomocy lekarskiej)

.....

.....

.....

4. SYTUACJA ZAWODOWA (zawód, wykształcenie, rodzaj wykonywanej pracy, forma zatrudnienia /umowa o pracę, umowa zlecenie, praca dorywcza/, osoba bezrobotna, rencista, emeryt

.....

.....

.....

5. SYTUACJA MATERIALNA (z czego rodzina się utrzymuje ?)

.....

.....

6. UZALEŻNIENIA (czy jest Pan/Pani uzależniona? Jeżeli tak to od czego i czy korzystał Pan/Pani z leczenia odwykowego?)

.....

.....

.....

7. SYTUACJA PRAWNA (karalność, ograniczenia władzy rodzicielskiej, zobowiązanie do leczenia odwykowego)

.....

.....

.....

8. CO ROZUMIE PAN/PANI PRZEZ PRZEMOC DOMOWĄ?

.....
.....
.....

9. CZY STOSOWAŁ PAN/PANI PRZEMOC WOBEC CZŁONKÓW RODZINY (w jakich okolicznościach, jakie to były zachowania i co chciał Pan/Pani przez to osiągnąć?)

.....
.....
.....
.....

10. CZY PRÓBOWAŁ PAN/PANI ZAPRZESTAĆ STOSOWANIA PRZEMOCY ? Jeśli tak, to jakie w tym celu podejmował Pan/Pani działania?

.....
.....
.....

11. CZY MA PAN/PANI ŚWIADOMOŚĆ, JAKIE SĄ KONSEKWENCJE KARNE ZA STOSOWANIE PRZEMOCY DOMOWEJ?

.....
.....
.....

12. JAKIE SĄ PANA/PANI OCZEKIWANIA ZWIĄZANE Z UDZIAŁEM W PROGRAMIE KOREKCYJNO-EDUKACYJNYM / PSYCHOLOGICZNO - TERAPEUTYCZNYM

.....
.....
.....

Data.....

.....
/podpis osoby wypełniającej ankietę/

Załącznik nr 9
do Programu korekcyjno-edukacyjnego/
Programu psychologiczno-terapeutycznego
dla sprawców przemocy domowej

ROZMOWY INDYWIDUALNE
przeprowadzone w ramach realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego

Imię i nazwisko uczestnika programu	Data przeprowadzonej rozmowy	Informacje uzyskane w czasie rozmowy	Podpis uczestnika programu

.....

/podpis osoby przeprowadzającej rozmowę/

PRZEBIEG ZAJĘĆ GRUPOWYCH

Lp.	Data realizacji/ilość godzin	Tematyka realizowanych zajęć, przebieg, metody pracy	Podpis osoby prowadzącej zajęcia

Załącznik nr 11
do Programu korekcyjno-edukacyjnego/
Programu psychologiczno-terapeutycznego
dla osób stosujących przemoc domową

***Program korekcyjno-edukacyjny / Program psychologiczno-terapeutyczny
dla osób stosujących przemoc domową****
Jarosław 2024

LISTA OBECNOŚCI NA ZAJĘCIACH GRUPOWYCH W DNIU.....

LP.	IMIĘ I NAZWISKO UCZESTNIKA	PODPIS UCZESTNIKA
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		

.....
/podpis osoby prowadzącej zajęcia/

*Niepotrzebne skreślić

KARTA DIAGNOZY

UCZESTNIKA PROGRAMU KOREKCYJNO – EDUKACYJNEGO/ PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNEGO*

1. Imię i nazwisko uczestnika.....
2. Data urodzenia.....
3. Miejsce zamieszkania.....
.....
4. Sytuacja rodzinna.....
.....
.....
.....
.....
5. Sytuacja zawodowa.....
.....
.....
.....
6. Sytuacja materialna.....
.....
.....
7. Sytuacja zdrowotna.....
.....
.....
8. Uzależnienia.....
.....
.....
.....

9. Sytuacja prawna.....
.....
.....
.....
.....

10. Co rozumie Pani/Pan przez pojęcie „przemoc domowa”?
.....
.....
.....

11.Czy kiedykolwiek stosowała Pani/Pan przemoc domową w stosunku do swoich najbliższych? Jeśli tak, to w jakich okolicznościach? Cemu te zachowania miały służyć?
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

12. Czy podejmowała Pani/podejmował Pan jakiekolwiek działania, które miały na celu zaprzestanie stosowanie przemocy, poprawę sytuacji w domu?
.....
.....
.....
.....
.....

13.Czy jest Pani/Pan świadoma/świadomy, jakie są konsekwencje stosowania przemocy domowej?
.....
.....
.....
.....
.....

14.Jakie są Pani/Pana oczekiwania związane z udziałem w Programie korekcyjno-edukacyjnym/psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

15. Inne informacje uzyskane podczas rozmowy diagnostycznej

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
/miejscowość, data/

.....
/podpis osoby wypełniającej kartę/

---

* Niepotrzebne skreślić

**Potwierdzenie odbioru materiałów szkoleniowo-edukacyjnych -
Program korekcyjno-edukacyjny / Program psychologiczno-terapeutyczny***

LP.	IMIĘ I NAZWISKO uczestnika zajęć	DATA	PODPIS uczestnika
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			

* Niepotrzebne skreślić

Uzasadnienie

W myśl art. 6 ust. 3 pkt 1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U z 2021r. poz. 1249 z późn.zm.) do zadań własnych powiatu należy w szczególności: opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. W dniu 22 czerwca weszła w życie ustawa z dnia 9 marca 2023r., o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023r. poz. 535), której celem jest ochrona osób pokrzywdzonych przemocą domową oraz poprawa funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy na szczeblu nie tylko samorządu terytorialnego, ale również regionalnego i centralnego. Miały miejsce kolejne zmiany w/w ustawy.

Pierwszą różnicą nowelizacji w kontekście do dotychczasowej ustawy jest jej nowa nazwa- poprzednie „ o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” zastąpiono „ o przeciwdziałaniu przemocy domowej”. Również dotychczasowa definicja przemocy w rodzinie została zmieniona, a w jej nowej treści uwzględniono kwestię przemocy ekonomicznej oraz cyberprzemocy. Nowelizacja ustawy dodała też nową definicję osoby doznającej przemocy domowej. Zgodnie z nowymi przepisami, m.in. małoletni, który był świadkiem przemocy domowej, powinien być traktowany również jako osoba doznająca przemocy. Ustawa przewiduje nowe regulacje przeznaczone dla osób stosujących przemoc domową, a jedną z nich jest kierowanie takich osób do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych. Rozwiązanie to ma na celu przede wszystkim wykształcenie u osób stosujących przemoc umiejętności samokontroli. Osoba stosująca przemoc ma obowiązek uczestnictwa w Programie, a za niedopełnienie tego obowiązku przewidziana została kara ograniczenia wolności lub kara grzywny.

Integralną częścią Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej w Powiecie Jarosławskim na lata 2024-2030 jest program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową oraz program psychologiczno-terapeutyczny, którego autorem jest obecnie inna osoba niż w latach poprzednich.

W związku z powyższymi zmianami oraz wejściem w życie Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 -2030 (M.P. z 2023r. poz. 1232) zasadnym jest przyjęcie Programu na lata 2024 – 2030.